

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
NAGYKAMARA

NAGY BÉLÁNÉ kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(53080/13. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2016. december 13.

Ezen ítélet végleges, de szerkesztői változtatás alá eshet.

A Nagy Béláné kontra Magyarország ügyben,

az Emberi Jogok Európai Bírósága Nagykamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Guido Raimondi, *elnök*,
Sajó András,
Luis López Guerra,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Angelika Nußberger,
Julia Laffranque,
Päivi Hirvelä,
George Nicolaou,
Ledi Bianku,
Nona Tsotsoria,
Ganna Yudkivska,
Erik Møse,
André Potocki,
Paul Lemmens,
Krzysztof Wojtyczek,
Branko Lubarda,
Síofra O’Leary, *bírák*

és Søren Prebensen, a Nagykamara hivatalvezető-helyettese,

2015. december 16-i, valamint 2016. október 10-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (53080/13. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Nagy Béláné („a kérelmező”) 2013. augusztus 12-én nyújtott be a Bírósághoz.

2. A jogsegélyben részesített kérelmezőt Cech A., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Tallódi Z. kormányképviselő képviselte az Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező azt állította, hogy megélhetését – amelyet kizárólag rokkantsági ellátása biztosított – azért veszítette el, mert a hatóságok méltányossági szempontok mellőzésével alkalmazták a megváltozott jogszabályokat, holott egészségi állapotában nem következett be javulás.

4. A kérelem a Bíróság Második Szekciójára került kiszignálásra (Eljárási Szabályzat, 52. szabály). A Kormány 2014. január 21-én kapott értesítést a kérelemről. 2015. február 10-én a Kamara – amelynek Işıl Karakaş elnök, Sajó András, Nebojša Vučinić, Helen Keller, Egidijus Kūris, Robert Spano, Jon Fridrik Kjølbro bírák, valamint Stanley Naismith, a Szekció hivatalvezetője voltak a tagjai – meghozta ítéletét. A Kamara elfogadhatóvá nyilvánította a kérelmet, és négy szavazattal három szavazat ellenében úgy találta, hogy az Egyezményhez fűzött Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették. Keller, Spano és Kjølbro bírák együttes különvéleménye az ítélethez csatolásra került.

5. 2015. április 24-én a Kormány az Egyezmény 43. cikke alapján az ügy Nagykamara elé

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

terjesztését kérte. A Nagykamara bírói kollégiuma 2015. június 1-jén befogadta a kérelmet.

6. A Nagykamara összetétele az Egyezmény 26. cikkének 4. és 5. bekezdésével, valamint a Bíróság Eljárási Szabályzatának 24. szabályával összhangban került meghatározásra.

7. A kérelmező és a Kormány is beadványt terjesztett elő az ügy érdemével kapcsolatosan (59. szabály 1. bekezdés). Továbbá, az Európai Szakszervezeti Konföderáció (*European Trade Union Confederation*) – amely a Nagykamara elnökétől engedélyt kapott arra, hogy az írásbeli eljárásban beavatkozóként részt vegyen (az Egyezmény 36. cikkének 2. bekezdése, valamint a 44. szabály 3. bekezdése) – harmadik félként nyújtott be észrevételeket.

8. 2015. december 16-án Strasbourgban, az Emberi Jogok Épületében meghallgatásra került sor (59. szabály 3. bekezdés)

A Bíróság előtt megjelent:

(a) a Kormány részéről
TALLÓDI Z., kormányképviselő
LÉVAI M., tanácsadó

(b) a kérelmező részéről
CECH A., ügyvéd
LÁTRÁNYI E.,
VÁRHALMY B., tanácsadók.

A Bíróság meghallgatta Cech A. és Tallódi Z. felszólalását, valamint az általuk és Lévai M. által a bírók kérdésére adott válaszokat.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

9. A kérelmező 1959-ben született és Baktalórántházán él.

10. A kérelmező 1975. május 1-től 1997. július 14-ig munkavállalóként dolgozott, és fizette a jogszabályban meghatározott társadalombiztosítási járulékokat. Ezt követően, 1997. szeptember 15-től 1998. szeptember 9-ig, munkanélküli járadékban részesült.

11. 2001. október 16-án benyújtott kérelme nyomán még ugyanezen évben rokkantsági nyugdíj került megállapításra a kérelmező részére, mivel megállapítást nyert, hogy különböző betegségek miatt 2001. április 1-től kezdődően munkaképességének 67 százalékát elveszítette. Ez a minősítés 2003-ban, 2006-ban és 2007-ben is megerősítésre került.

12. 2008-tól a foglalkozással összefüggésben bekövetkezett egészségkárosodás megítélésére alkalmazott módszertanról szóló jogszabály megváltozott. Az új módszertan alkalmazása következtében 2009. december 1-jén egy szakértő 40 százalékos rokkantságot állapított meg a kérelmezőnél. Az értékelő bizottság – rehabilitációs eljárásra utalás nélkül – a kérelmező egészségi állapotának felülvizsgálatát célzó következő orvosi vizsgálat időpontját 2012-re tűzte ki.

13. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező korábbi, 67 százalékos mértékben csökkent

munkaképességű állapota az új módszer szerint 54 százalékos általános egészségkárosodásnak felelt volna meg. Mivel azonban a kérelmezőnél csak 40 százalékos egészségkárosodás került megállapításra, azt kellett feltételezni, hogy a kérelmező állapota időközben javult.

A kérelmező előterjesztette, hogy a Kormány által állított, a korábbi rendszer szerinti 67 százalékos, illetve az új rendszer szerinti 54 százalékos érték közötti összefüggést semmilyen jogi szöveg nem támasztja alá. A kérelmező előterjesztése szerint állapota egyáltalán nem javult; az értékváltozás kizárólag az alkalmazott módszer megváltoztatásának a következménye volt.

14. A kérelmező rokkantságának újonnan megállapított 40 százalékos mértéke következtében a releváns nyugdíjbiztosítási igazgatóság 2010. február 1-jén megszüntette a kérelmező rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát. A kérelmező fellebbezett a határozat ellen. Egy, a kérelmezői beadványban pontosan meg nem határozott időpontban a másodfokú nyugdíjbiztosítási hatóság hatályában fenntartotta a határozatot.

A releváns időszakban a kérelmező rokkantsági nyugdíjának összege 60.975 forint, megközelítőleg 200 euró volt.

2010. március 25-én a kérelmező pert indított a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróságon, amelyben megtámadta a közigazgatási határozatot.

15. A Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság tárgyalást tartott és szakértőt rendelt ki az ügyben abból a célból, hogy az értékekben mutatkozó eltérés okairól szakvéleményt szerezzen be. 2011. február 16-i szakvéleményében a szakértő megállapította, hogy a vonatkozó módszerek alapján a 67 százalékos régi érték és a 40 százalékos új érték helyesen került megállapításra; a kérelmező állapota azonban 2007 óta nem javult lényegesen.

16. A bíróság – észrevételezve, hogy a kérelmező összesen 23 év és 71 napnyi szolgálati időt szerzett – fenntartotta a 40 százalékos értéket, és 2011. április 1-jén elutasította a kérelmező keresetét. A bíróság elrendelte, hogy a kérelmező fizesse vissza a 2010. február 1. után kapott összegeket. A bíróság megjegyezte, hogy a kérelmező következő soros orvosi felülvizsgálata 2012-ben esedékes, és felhívta a kérelmező figyelmét arra, hogy egészségromlás esetén ismételten kérheti rokkantsági nyugdíj megállapítását.

17. 2011-ben a kérelmező ismételten kérelmezte rokkantságának felülvizsgálatát. 2011. szeptember 5-én az elsőfokú hatóság 45 százalékos értéket állapított meg és 2014 szeptemberére írt elő soros orvosi felülvizsgálatot. A másodfokú hatóság 2011. december 13-án 50 százalékra változtatta az értéket és 2015 márciusára tűzött ki felülvizsgálatot. Ez a rokkantsági mérték rehabilitáció lehetetlensége esetén rokkantsági nyugdíjra jogosította volna a kérelmezőt. Az értékelő bizottság azonban ezúttal 36 hónapos időkeretben komplex rehabilitációt, valamint rehabilitációs járadékra való jogosultságot javasolt a kérelmező számára. Ilyen rehabilitációra azonban nem került sor, és rehabilitációs járadék sem került folyósításra a kérelmező számára.

18. 2012. január 1-től a rokkantsági és egyéb ellátásokkal kapcsolatosan új törvény (2011. évi CXCI.) lépett hatályba. A törvény további jogosultsági feltételeket vezetett be. Különösen, a korábbi szabályozás által megkövetelt szolgálati idő helyett az érintett személyeknek a kérelem benyújtását megelőző öt éven belül legalább 1.095 napon át biztosítottaknak kellett lenniük. Azonban az ezen feltételnek meg nem felelő egyének is jogosulttá válhattak abban az esetben, ha a kérelem benyújtását megelőzően a munkában töltött évek során 30 napnál hosszabb megszakítás nélkül biztosítottak voltak, vagy ha 2011. december 31. napján rokkantsági nyugdíjban vagy rehabilitációs járadékban részesültek.

19. 2012. február 20-án a kérelmező rokkantsági ellátás iránti újabb kérelmet nyújtott be. Állapotát a hatóság 2012 áprilisában felülvizsgálta, és 50 százalékos rokkantságot állapított meg a kérelmezőnél.

A kérelmező rokkantsági ellátás iránti kérelmét 2012. június 5-én elutasították, mivel a kérelmező nem rendelkezett a szükséges biztosítási idővel. Rehabilitációt nem javasoltak számára. A soron következő felülvizsgálatot 2014 áprilisára tűzték ki.

20. 2012. július 1. - augusztus 7. között a kérelmező Baktalórántházán a Polgármesteri Hivatal alkalmazásában állt.

21. 2012. augusztus 15-én a kérelmező az új jogszabály alapján rokkantsági nyugdíj iránti újabb kérelmet nyújtott be. Újabb felülvizsgálaton esett át, melynek során ismét 50 százalékos rokkantságot állapítottak meg nála. Rehabilitációt nem javasoltak számára.

22. Az új rendszer alapján ilyen mértékű rokkantság elvileg rokkantsági ellátásra jogosította volna a kérelmezőt. Mivel azonban a kérelmező rokkantsági nyugdíját 2010 februárjában megszüntették (azaz 2011. december 31. napján nem részesült rokkantsági nyugdíjban vagy rehabilitációs járadékban), s mivel nem szerezte meg a szükséges napnyi biztosítási időt, illetve nem tudott igazolni megszakítatlan biztosítási időt, az új rendszer alapján semmilyen jogcímen nem vált jogosulttá rokkantsági ellátásra. A nyugdíjkérelem benyújtását megelőző öt éven belül szükséges 1095 napnyi biztosítás helyett a kérelmező csak 947 napnyi biztosítással rendelkezett. A Kormány szerint, ha a jogszabály nem módosult volna ilyen módon, akkor a kérelmező ismét jogosult lett volna rokkantsági nyugdíjra, mivel egészségkárosodását a hatóság 2012-ben ismét a releváns küszöbértéket meghaladónak találta.

23. A kérelmező kérelmét a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei releváns hatóság 2012. november 23-án, majd – fellebbezés nyomán – az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet 2013. február 27-én elutasította. 2013. március 27-én a kérelmező pert indított a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon, amelyben megtámadta a közigazgatási határozatokat. 2013. június 20-án a bíróság elutasította a keresetet. Az ítélet ellen fellebbezésnek nem volt helye.

24. 2014. január 1-től a kifogásolt jogszabályi kritériumok módosításra kerültek annak érdekében, hogy a jogosultság azon személyekre is kiterjedjen, akik 10 éven belül 2.555 napon át, vagy 15 éven belül 3.650 napon át biztosítottak voltak. A kérelmező azonban ezen kritériumoknak sem felelt meg.

25. 2011-ben és 2012-ben a kérelmező havi lakhatási támogatásban részesült, 2011-ben 4.100 forint (14 euró), 2012-ben pedig 5.400 forint (18 euró) összegben. A kérelmező rendszeres szociális segély iránti kérelmet is benyújtott, de kérelme elutasításra került, mivel a kérelmező nem felelt meg a jogszabályi feltételeknek.

II. RELEVÁNS HAZAI JOG ÉS GYAKORLAT

26. Az Alkotmányról szóló 1949. évi XX. törvénynek a releváns időszakban – 2011. december 31-ig – hatályos szövege az alábbi rendelkezéseket tartalmazta:

17. §

„A Magyar Köztársaság a rászorulókról kiterjedt szociális intézkedésekkel gondoskodik.”

54. § (1)

„A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”

70/E. §

„(1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegyesség, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.

(2) A Magyar Köztársaság az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.

(3)¹ Az ellátáshoz való jog a nyugellátás tekintetében az általános öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött, a nyugellátás törvényi feltételeinek megfelelő személyre terjed ki. Törvény az e korhatárt be nem töltött személynek is nyugellátást állapíthat meg. Az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátás törvényben meghatározottak szerint csökkenthető és szociális ellátássá alakítható, munkavégzésre való képesség esetén megszüntethető.”

27. Az Alaptörvény XIX. cikkének 2012. január 1-jén hatályos szövege kimondja:

„(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyesség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.”

28. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény² releváns rendelkezéseinek 2011. december 31-ig hatályos szövege kimondta:

4. § (1)(c)

„E törvény alkalmazásában: c) *rokkantsági nyugdíj*: megrokkanas mellett meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén járó nyugellátás.”

6. §

„(1) A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó saját jogú nyugellátások

¹ A (3) bekezdés 2011. június 6-án került elfogadásra.

² A törvény rokkantnyugdíjjal kapcsolatos rendelkezéseit a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2012. január 1-től hatályon kívül helyezte (ld. a 31. bekezdést alább).

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

- (a) az öregségi nyugdíj,
- (b) a rokkantsági nyugdíj,
- (d) a külön jogszabály alapján járó rehabilitációs járadék³.”

23. § (1)

„Rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki

- a) egészségkárosodás, illetőleg testi vagy szellemi fogyatkozás következtében munkaképességét hatvanhét százalékban elvesztette és ebben az állapotában javulás egy évig nem várható ...; [és]
- b) a [jogszabályban meghatározott, életkortól függő] szükséges szolgálati időt megszerezte; [és]
- c) rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkanas előtti keresetnél.”

24. § (1)

„A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő: ...

35-44 éves életkorban 10 év ...”

26. §

„(1) A rokkantsági nyugdíjra a jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelytől a rokkantság az orvosi bizottság véleménye szerint fennáll. Ha az orvosi bizottság a megrokkanas időpontjáról nem nyilatkozott, a megrokkanas időpontjának az igénybejelentés napját kell tekinteni.

(2) Ha az igénylőnek az (1) bekezdésben megjelölt napig nincs meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati ideje, a rokkantsági nyugdíjra jogosultság a szükséges szolgálati idő megszerzését követő nappal nyílik meg.”

29. §

„(1) A rokkantsági nyugdíj mértéke a megrokkanas időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és a rokkantság fokától függ.”

36/A. §

„(1) Rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki:

- (a) 79 százalékot meghaladó mértékű, vagy 50-79 százalékos mértékű [egészségkárosodást szenvedett, azonban rehabilitációja nem javasolt], és
- (b) az életkorára előírt szolgálati idővel rendelkezik, és
- (c) [nincs jövedelme vagy a korábbinál lényegesen kevesebbet keres], és
- (d) táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.”

30. A rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény 2011. december 31-én hatályos szövege az alábbiakat mondja ki:

3. §

³ Ld. a 30. bekezdésben idézett 2007. évi LXXXIV. törvényt.

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

„(1) Rehabilitációs járadékra az jogosult, aki

(a) 50-79 százalékos egészségkárosodást szenvedett, és ezzel összefüggésben ... foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és

(aa) kereső tevékenységet nem folytat, vagy

(ab) a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb [mint] az egészségkárosodást megelőző [időszakban], továbbá

(b) rehabilitálható, és

(c) az életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte.”

31. A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény releváns rendelkezéseinek a 2012. július 26. és 2013. december 31. közötti időszakban hatályos szövege kimondta:

2. §

„Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki

a) a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 1095 napon át a Tbj. 5. §-a szerinti biztosított volt,

b) keresőtevékenységet nem végez és

c) rendszeres pénzellátásban nem részesül.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjában foglaltaktól eltérően biztosításának tartamára tekintet nélkül jár a megváltozott munkaképességű személyek ellátása annak,

...

(b) aki 2011. december 31-én rokkantsági nyugdíjban ...[vagy] rehabilitációs járadékban ... részesült.

(3) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti 1095 nap biztosítási időbe be kell számítani

...

(b) a rokkantsági nyugdíj, ... rehabilitációs járadék ... folyósításának idejét.”

3. §

„(1) A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslattól függően:

a) rehabilitációs ellátás, vagy

b) rokkantsági ellátás.”

4. §

„A rehabilitálható megváltozott munkaképességű személy rehabilitációs ellátásra jogosult.”

5. §

„(1) A megváltozott munkaképességű személy rokkantsági ellátásra jogosult, ha a rehabilitációja nem javasolt.”

32. Az Alkotmánybíróság 2011. június 7-én meghozott 1228/B/2010.AB sz. határozata olyan mondatot tartalmaz, amely szerint „a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény 36/D. § (1) bekezdés b) pontja nem keletkeztetett [jogos] várományt a korábbi szabályozások alapján rokkantnyugdíjra jogosultak számára” (v.ö. az alkotmánybírósági határozat – következő bekezdésben idézett – 34. pontjának megfogalmazásával).

33. 2012. december 4-én meghozott 40/2012. (XII.6.) AB sz. határozatában az Alkotmánybíróság megvizsgálta a 2011. évi CXCI. törvényt. A határozat – többek között – az alábbiakat tartalmazza:

„[27] ... Az Alkotmánybíróság kizárólag egy egyéni szociális jogosultságot vezetett le az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből és a 70/E. §-ából: a megélhetéshez szükséges ellátáshoz való jogot, azaz olyan megélhetési minimum állam általi biztosítását, amely elengedhetetlen az emberi méltósághoz való jog megvalósításához. [Az Alkotmánybíróság egy későbbi határozata] ezt azzal egészítette ki, hogy „a megélhetési minimum garantálásából konkrétan meghatározott részjogok, – így a „lakhatáshoz való jog” – mint alkotmányos alapjogok nem vezethetők le...”

[30] ... Az Alkotmánybíróság már több döntésében vizsgált rokkantsági nyugellátást érintő jogszabályi változásokat. A 321/B/1996. AB határozat a rokkantsági nyugellátást részben tulajdonvédelmet igénylő ellátásnak, részben szociális ellátási formának minősítette. A határozat szerint törvény „az öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtt a munkaképességét rokkantság vagy baleseti rokkantság miatt elvesztett személynek a szociális biztonság alkotmányos elve alapján biztosítja ellátását. [...] A nyugdíjkorhatár elérése előtt a rokkantsági nyugdíj rokkant állapot alapján biztosított kivételes ellátás. Az öregségi nyugdíjkorhatár elérése után az, aki [...] teljesen munkaképtelen [...] ilyen kivételes ellátásra azért nem szorul, mert kora alapján munkaviszonyának megszüntetése esetén öregségi nyugdíjellátásra jogosult. ...

[31] Az 1129/B/2008. AB határozat szerint a rokkantsági nyugdíj a saját jogú nyugdíjszolgáltatások egyik típusa, ugyanakkor a rokkantsági nyugellátás esetében a „vásárolt jog” jelleg csak abban mutatkozik meg, „hogy hosszabb szolgálati idő esetén az összege magasabb, illetőleg közelít vagy megegyezik az öregségi nyugdíjjal, egyebekben azonban a szolidaritási elv van túlsúlyban, hiszen a rokkant, aki sem életkora, sem szolgálati ideje alapján nem lenne jogosult öregségi nyugdíjra, rokkantsága megállapításától kezdődően nyugdíjszolgáltatásban részesül”...

[32] A rokkantsági nyugellátásra való jog tehát az Alkotmánybíróság értelmezésében nem alanyi alkotmányos jog, hanem meghatározott feltételek esetén az aktív korúak számára egészségkárosodásuk következtében elszenvedett munkaképesség-csökkenés miatt kiesett jövedelem pótlására szolgáló vegyes társadalombiztosítási és szociális ellátás.

....

[34] ...[1228/B/2010. AB sz. határozatában az Alkotmánybíróság] ... kimondta, hogy a rokkantnyugdíj korábbi szabályai nem keletkeztettek [jogos] várományt, így a jogosultság feltételeinek megváltozása nem sértett szerzett jogot.

[35] Az Alkotmánybíróság imént említett határozatainak meghozatalát követően jelentősen módosult az alkotmányszöveg.

....

[37] ...Lényeges változást jelent, hogy az Alaptörvény szociális biztonságról szóló XIX. cikke nem jogokról, hanem jellemzően állami kötelezettségekről és államcélokról rendelkezik...

[38] Még explicitebbé tette a szociálpolitikai változtatás szándékát az Alkotmány 2011. június 6-án beiktatott 70/E. § (5) bekezdése, amely kifejezetten feljogosította a törvényhozót, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátást csökkenthesse, szociális ellátássá alakítsa, munkavégzésre való képesség esetén megszüntesse...

[40] ...[Jogsabály] 2012. január elsejétől a megváltozott munkaképességű személyek számára nem nyugellátást, hanem egészségbiztosítási ellátást biztosít..."

III. RELEVÁNS NEMZETKÖZI JOG ÉS EGYÉB JOGANYAG

34. Az Európai Szociális Karta releváns része kimondja:

12. Cikk - A társadalombiztosításhoz való jog

„A társadalombiztosításhoz való jog tényleges gyakorlásának biztosítására a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy

1. létrehozzák vagy fenntartják a társadalombiztosítás rendszerét;
2. a társadalombiztosítás rendszerét legalább a társadalombiztosítás minimális szabványaira vonatkozó Nemzetközi Munkaügyi Egyezmény (No.102) ratifikációjához megkövetelt kielégítő szinten tartják fenn;
3. törekednek arra, hogy a társadalombiztosítási rendszert folyamatosan egyre magasabb szintre emeljék;
4. a megfelelő két- és többoldalú megállapodások megkötésével vagy egyéb eszközök révén, és az ezekben a megállapodásokban lefektetett feltételek alapján lépéseket tesznek annak biztosítására, hogy
 - a) a társadalombiztosítást érintő jogok vonatkozásában a saját állampolgáraikkal egyenlő bánásmódot biztosítsanak a többi Szerződő Fél állampolgárainak, beleértve a társadalombiztosítási jogszabályokból eredő előnyök megtartását, bármilyen helyváltoztatást végezzen is a biztosított személy a Szerződő Felek területei között;
 - b) megadják, fenntartják és folytatják a társadalombiztosításra vonatkozó jogokat olyan módon is, hogy összeszámítják minden egyes Szerződő Fél jogszabályainak megfelelően eltelt biztosítási időszakot vagy letöltött munkaviszonyt.”

15. Cikk - A fizikailag vagy szellemileg fogyatékos személyek szakmai képzéshez, a rehabilitációhoz és a társadalomba történő újrabeilleszkedéshez való joga

„A fizikailag vagy szellemileg fogyatékos személyek szakmai képzéshez, rehabilitációhoz és újrabeilleszkedéshez való joguk tényleges megvalósulásának biztosítása érdekében a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy

1. megfelelő intézkedéseket tesznek a képzési lehetőségek biztosítására, ahol szükséges, ott a köz- vagy magánjellegű speciális intézmények bevonásával is;
2. megfelelő intézkedéseket tesznek a fizikailag fogyatékos személyek munkába állására, mint speciális

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

munkakereső szolgáltatások létrehozása, lehetőségek teremtése a védett foglalkoztatásra és a munkaadók ösztönzése fizikailag fogyatékos személyek alkalmazására.”

35. A Módosított Európai Szociális Karta releváns része kimondja:

12. Cikk - A társadalombiztosításhoz való jog

„A társadalombiztosításhoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében a Felek vállalják, hogy:

1. megteremtik, vagy fenntartják a társadalombiztosítás rendszerét;
 2. a társadalombiztosítás rendszerét kielégítő szinten tartják fenn, amely legalábbis egyenlő ahhoz, ami szükséges az Európai Szociális Biztonsági Kódex ratifikálásához;
 3. erőfeszítéseket tesznek a társadalombiztosítási rendszer fokozatosan magasabb szintre történő emelése érdekében;
 4. lépéseket tesznek megfelelő két- és többoldalú egyezmények kötésével vagy más módon az egyezményekben lefektetett feltételektől függően annak érdekében, hogy biztosítsák
- a) saját állampolgáraik és a többi Fél állampolgárai közötti egyenlő bánásmódot a társadalombiztosítási jogok tekintetében, beleértve a társadalombiztosítási törvényalkotásból fakadó juttatások fenntartását, tekintet nélkül arra, hogy a védett személyek hogyan mozognak a Felek területei között;
- b) hogy olyan eszközökkel adják meg, tartják fenn és állítják helyre a társadalombiztosításhoz való jogot, mint amilyen az egyes Felek joghatósága alatt megszerzett biztosítási jogviszonyok vagy munkaviszonyban töltött időszakok összeszámítása.”

15. Cikk - A fogyatékossgal élő személyek joga a függetlenséghez, a társadalmi beilleszkedéshez és a közösség életében való részvételhez

„Annak érdekében, hogy a Felek biztosítsák a fogyatékossgal élő személyeknek, tekintet nélkül a korukra és fogyatékoságuk eredetére, illetve természetére, hogy hatékonyan gyakorolhassák a függetlenséghez, a társadalmi integrálódáshoz való jogot és azt, hogy részt vehessenek a közösség életében, vállalják különösen, hogy:

1. megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékossgal élő személyek, ahol csak lehetséges, az általános programok keretén belül kapják meg a pályaválasztási tanácsadást, oktatást és szakmai képzést, és ahol ez nem lehetséges, biztosítják ezt speciális magán vagy állami testületek révén;
2. minden olyan intézkedéssel előmozdítják foglalkoztatásukat, amelyek arra bátorítják a munkáltatókat, hogy a mindennapos munkakörnyezetben alkalmazzanak és tartsanak meg fogyatékossgal élő személyeket és igazítsák a munkavégzési feltételeket szükségleteikhez, vagy pedig, ahol ez a fogyatékossg miatt nem lehetséges, rendezzenek be, vagy hozzanak létre a fogyatékossg szintjének megfelelő védett foglalkoztatást. Bizonyos esetekben ezek az intézkedések speciális elhelyezést és segítő szolgáltatásokat tehetnek szükségessé;
3. különösen előmozdítják teljes társadalmi integrálódásukat és a közösség életében való részvételüket olyan intézkedések segítségével, beleértve a technikai segédeszközöket is, amelyek célja leküzdeni a kommunikációs és mozgási akadályokat és lehetővé tenni a közlekedéshez, lakáshoz, kulturális tevékenységhez és szabadidőhöz való hozzájutást.”

36. Magyarország 1999. augusztus 7-én ratifikálta az Európai Szociális Kartát és 2009. április 20-

án ratifikálta a Módosított Európai Szociális Kartát. A megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor Magyarország nyilatkozatban sorolta fel az Európai Szociális Karta azon rendelkezéseit, amelyeket magára nézve kötelezőnek ismert el. A lista sem a 12. Cikket, sem a 15. Cikket nem tartalmazta. Ezt követően, 2004-ben, Magyarország nyilatkozatban rögzítette, hogy magára nézve kötelezőnek ismeri el a 12. Cikk 1. bekezdését, valamint a 15. Cikket. A Módosított Európai Szociális Karta megerősítéséről szóló okirattal együtt letétbe helyezett nyilatkozat szerint Magyarország – egyéb rendelkezések mellett – továbbra is kötelezőnek ismeri el magára nézve a 12. Cikk 1. bekezdését, valamint a 15. Cikket.

37. A Szociális Jogok Európai Bizottsága „kifejezetten elfogadja a társadalombiztosítási rendszerben eszközölt változtatásokat akkor, ha azok a társadalombiztosítási rendszer fenntartásához szükségesek ... és ha a korlátozások nem fosztják meg az egyéneket a társadalmi és [gazdasági] kockázatokkal szembeni hatékony védelemtől, feltéve, hogy a változások nem a társadalombiztosítási rendszer minimális ellátásra történő fokozatos csökkentésének tendenciáját szolgálják” (ld. az Európai Szociális Karta 12. Cikkének (3) bekezdésével kapcsolatosan Finnország vonatkozásában levont következtetéseket – *Conclusions XIV-1, concerning Finland and Article 12 § 3 of the European Social Charter*, p. 232, 30 March 1998).

38. Az 1968. március 17-én hatályba lépett, a Módosított Európai Szociális Karta 12. Cikkének 2. bekezdésében említett Európai Szociális Biztonsági Kódexet az Európa Tanács huszonegy tagállama ratifikálta, Magyarország nincs köztük. A ratifikáló államok közül tizenhat fogadta el a IX. részben foglalt kötelezettségeket. A IX. rész kimondja:

IX. Rész – Rokkantsági járadék

53. cikk

„Minden olyan tagállamnak, amelyre nézve érvényes a jelen Kódexnek ez a része, rokkantsági járadékot kell biztosítania a védett személyeknek a jelen rész alábbi cikkeinek megfelelően.”

54. cikk

„A fedezett eshetőségekbe bele kell tartoznia annak, ha valaki az előírt mértékben alkalmatlan minden kereső tevékenységre, és ez az alkalmatlanság feltehetően állandó jellegű, vagy fennmarad a betegségi ellátás lejártaát követően is.”

55. cikk

„A védett személyek a következők:

- a. a munkavállalók előírt osztályai, amelyek a munkavállalók legalább 50 százalékát teszik ki; vagy
- b. a gazdaságilag aktív népesség előírt osztályai, amelyek a teljes gazdaságilag aktív népességnek legalább 20 százalékát teszik ki; vagy
- c. minden olyan állandó lakos, akinek az anyagi lehetőségei az eshetőség felmerülésekor nem haladják meg azokat a határokat, amelyek úgy vannak előírva, hogy megfeleljenek a 67. cikk követelményeinek.”

56. cikk

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

„A rokkantsági járadék rendszeres kifizetést jelent, amelyet a következőképpen kell kiszámítani:

- a. ha a védelem a munkavállalók vagy a gazdaságilag aktív népesség osztályaira vonatkozik, oly módon, hogy az megfeleljen vagy a 65. vagy a 66. cikk követelményeinek;
- b. ha a védelem az összes olyan állandó lakosra vonatkozik, akiknek az anyagi lehetőségei a kockázat felmerülése idején nem haladják meg az előírt határokat, oly módon, hogy az megfeleljen a 67. cikk követelményeinek.”

57. cikk

„1. Az 56. cikkben megadott járadék fedezett eshetőség esetén biztosítandó legalább:

- a. annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően jogszerző időszakot teljesített, amely lehet tizenöt évi járulékfizetés vagy munkaviszony, vagy tíz évi tartózkodás; vagy
- b. ha elvben minden gazdaságilag aktív személy védett, annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően három évi járulékfizetésen alapuló jogszerző időszakot teljesített, és akire vonatkozóan akkor, amikor munkavállalási korban volt, kifizették az előírt évenkénti átlagos számú hozzájárulást.

2. Ha a rokkantsági járadék minimális járulékfizetési időszakhoz vagy munkaviszonyhoz van kötve, csökkentett járadékot kell biztosítani legalább:

- a. annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően öt éves járulékfizetésen vagy munkaviszonyon alapuló jogszerző időszakot teljesített; vagy
- b. ha elvben minden gazdaságilag aktív személy védelemben részesül, annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően három évi járulékfizetésen alapuló jogszerző időszakot teljesített, és akire vonatkozóan akkor, amikor munkavállalási korban volt, kifizették a jelen cikk 1. bekezdésének (b) pontja szerinti előírt évenkénti átlagos számú hozzájárulás felét.

3. A jelen cikk 1. bekezdésének követelményeit teljesítettnek kell tekinteni akkor, ha a XI. Rész követelményeinek megfelelően kiszámított, de az azon Részhez csatolt Táblázatban az érintett szokványos kedvezményezettre megadott százaléknál tíz százalékkal alacsonyabb járadékot biztosítják legalább annak a védett személynek, aki az előírt szabályoknak megfelelően öt éves járulékfizetést, munkavállalást vagy tartózkodást teljesített.

4. A XI. Részhez csatolt Táblázatban megadott százalékszám arányosan csökkenthető akkor, ha a csökkentett százalékszámnak megfelelő járadék minősítő ideje meghaladja az öt évi járulékfizetést vagy munkavállalást, de nem éri el a tizenöt évi járulékfizetést vagy munkavállalást; a csökkentett járadékot a jelen cikk 2. bekezdésének megfelelően kell kifizetni.”

58. cikk

„Az 56. és 57. cikkben meghatározott támogatás jár az eshetőség teljes időtartamára, vagy amíg esedékessé nem válik az öregségi járadék.”

39. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (amelyet a 2007. évi XCII. törvény hirdetett ki) az alábbi rendelkezéseket tartalmazza:

28. cikk

Megfelelő életszínvonal és szociális védelem

„1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a megfelelő életminőséghez saját maguk és családjuk számára, beleértve a megfelelő élelmet, ruházatot és lakhatást, továbbá az életkörülmények folyamatos javításához, és megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy e jog érvényesülését bármiféle fogyatékossgon alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentesen védjék és támogassák.

2. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a szociális védelemhez, valamint e jognak a fogyatékossgon alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentes gyakorlásához, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesülésének védelmére és előmozdítására, beleértve azon intézkedéseket, amelyek:

...

c) biztosítják a szegénységben és fogyatékossgal élő személyek és családjuk hozzáférését a fogyatékossg okán fellépő kiadásokhoz kapcsolódó állami támogatáshoz, ideértve a megfelelő képzést, tanácsadást, pénzügyi segítségnyújtást és a hosszabb ideig tartó gondoskodást;

...

e) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a nyugellátáshoz és a nyugdíjprogramokhoz való hozzáférést.”

40. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1955. április 27-én hatályba lépett 102. sz., a társadalombiztosítás minimális szabványairól szóló, az Európai Szociális Karta 12. Cikkének 2. bekezdésében említett Egyezményét eddig ötvennégy ország ratifikálta, Magyarország nincs köztük. A IX. Részt az Európa Tanács tizenöt tagállama ratifikálta. A IX. Rész kimondja:

IX. Rész - Rokkantsági ellátás

53. cikk

„Minden olyan tagállam, ahol az Egyezmény jelen része hatályban van, a védett személyek részére a jelen rész következő cikkeiben szereplő rokkantsági ellátást biztosítja.”

54. cikk

„Az Egyezményben meghatározott biztosítási eseménynek tekintendő bármely jövedelemszerző tevékenység gyakorlásához szükséges képesség meghatározott mértékű hiánya, amely feltehetőleg tartós lesz, vagy a táppénzállomány megszűnése után is fennmarad.”

55. cikk

„A védett személyek körébe tartoznak:

(a) a munkavállalók előírt csoportjai, akik együttesen az összes munkavállalónak legalább 50%-át teszik ki, vagy

(b) a gazdaságilag aktív népesség előírt csoportjai, akik együttesen a teljes lakosság legalább 20%-át teszik ki, vagy

(c) minden lakos, akinek anyagi eszközei a biztosítási esemény időtartama alatt nem haladnak meg egy meghatározott szintet, vagy

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

(d) előírt munkavállalói csoportok, akik a 3. cikk alapján tett hatályban lévő nyilatkozat esetén, együttesen a 20 vagy annál több munkavállalónál többet foglalkoztató ipari munkahelyek munkavállalóinak legalább 50%-át teszik ki.”

56. cikk

„Az ellátás rendszeres kifizetés, amelynek kiszámítása az alábbiak szerint történik:

- (a) a 65., vagy a 66. cikk rendelkezéseiben előírtaknak megfelelő módon, abban az esetben, ha a védelem a munkavállalók vagy a gazdaságilag aktív népesség előírt csoportjaira terjed ki,
- (b) a 67. cikk rendelkezéseiben előírtaknak megfelelő módon, ha a védelem mindazokra a lakosokra kiterjed, akiknek anyagi eszközei a biztosítási esemény időtartama alatt nem haladnak meg egy előírt szintet.”

57. cikk

„1. Az 56. cikkben megjelölt ellátást a biztosítási esemény esetében biztosítani kell legalább:

- (a) az olyan védett személy részére, aki a biztosítási esemény bekövetkezte előtt az előírt szabályozás szerint rendelkezik olyan jogszerző idővel, amely 15 éves járulékfizetési időből, vagy munkaviszonyból, vagy 10 éves állandó tartózkodási időből áll; vagy
 - (b) ha elvileg az egész gazdaságilag aktív népesség védelemben részesül, az olyan védett személy részére, aki teljesítette az előírt 3 éves járulékfizetési időt és munkaképes korában eleget tett az előírt évi átlag járulékfizetési kötelezettségének.
2. Abban az esetben, ha az 1. bekezdésben megjelölt ellátás egy minimális járulékfizetési, vagy foglalkoztatási időtől függ, csökkentett mértékű ellátást kell biztosítani legalább:
- (a) az olyan védett személy részére, aki a biztosítási esemény bekövetkezte előtt az előírt szabályozás szerint rendelkezik olyan jogszerző idővel, amely 15 éves járulékfizetési időből, vagy munkaviszonyból, vagy 10 éves állandó tartózkodási időből áll, vagy
 - (b) ha elvileg az egész gazdaságilag aktív népesség védelemben részesül, az olyan védett személy részére, aki teljesítette az előírt 3 éves járulékfizetési időt, és munkaképes korában befizette a jelen cikk 1. bekezdésének (b) albekezdése alapján előírt évi átlag járulékfizetés összegének felét.
3. A jelen cikk 1. bekezdésének feltételei teljesülnek minősülnek, ha legalább minden védett személy - aki az előírt szabályozás szerint 5 járulékfizetési, vagy foglalkoztatási évvel vagy 5 évi állandó tartózkodási idővel rendelkezik - a XI. rész rendelkezései szerint kiszámított ellátásban részesül, amely azonban 10 százalékponttal alacsonyabb, mint a XI. rész táblázatában a jogosultak típusa szerint megadott százalék.
4. A XI. rész táblázatában szereplő százalék arányosan csökkenthető, ha a nyugellátásra vonatkozó jogszerző idő a csökkentett százaléknak megfelelően meghaladja az 5 járulékfizetési, vagy foglalkoztatási évet, de kevesebb mint 15 járulékfizetési, illetve foglalkoztatási év; csökkentett nyugellátást kell folyósítani a jelen cikk 2. bekezdése értelmében.”

58. cikk

„Az 56. és 57. cikkeken megjelölt ellátást a biztosítási esemény egész időtartamára vagy mindaddig biztosítani kell, amíg helyébe nem lép az időskori ellátás.”

41. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1969. november 1-jén hatályba lépett 128. sz., a

rokkantsági, öregségi és hátramaradt családtagok járadékáról szóló egyezményét eddig tizenhat ország – köztük tíz Európa tanácsi tagállam – ratifikálta, Magyarország nincs köztük. Az Európa tanácsi tagállamok közül hat fogadta el az Egyezmény II. Részében foglalt kötelezettségeket. A II. Rész kimondja:

II. Rész – Rokkantsági járadék

7. cikk

„Minden olyan tagállamnak, amelyre nézve érvényes a jelen Egyezménynek ez a része, rokkantsági járadékot kell biztosítania a védett személyeknek a jelen rész alábbi cikkeinek megfelelően.”

8. cikk

„A fedezett eshetőségekbe bele kell tartoznia annak, ha valaki az előírt mértékben alkalmatlan minden kereső tevékenységre, és ez az alkalmatlanság feltehetően állandó jellegű, vagy fennmarad egy előírt ideiglenes vagy kezdeti alkalmatlansági időszak lejártát követően is.”

9. cikk

„1. A védett személyek a következők:

- (a) minden munkavállaló, a tanoncokat is beleértve; vagy
- (b) a gazdaságilag aktív népesség előírt osztályai, amelyek a teljes gazdaságilag aktív népességnek legalább 75 százalékát teszik ki; vagy
- (c) minden állandó lakos, vagy olyan állandó lakos, akinek az anyagi lehetőségei az eshetőség felmerülésekor nem haladják meg azokat a határokat, amelyek úgy vannak előírva, hogy megfeleljenek a 28. cikk követelményeinek.

2. Ha a 4. cikk értelmében tett nyilatkozat van érvényben, a védett személyek közé tartoznak:

- (a) a munkavállalók előírt osztályai, amelyek az összes munkavállaló legalább 25 százalékát teszik ki;
- (b) az ipari vállalkozások munkavállalóinak előírt osztályai, amelyek az ipari vállalkozások összes munkavállalóinak legalább az 50 százalékát teszik ki.”

10. cikk

„A rokkantsági járadék rendszeres kifizetést jelent, amelyet a következőképpen kell kiszámítani:

- (a) ha a védelem a munkavállalókra vagy a gazdaságilag aktív népesség osztályaira vonatkozik, oly módon, hogy az megfeleljen vagy a 26. vagy a 27. cikk követelményeinek;
- (b) ha a védelem az összes állandó lakosra vonatkozik vagy azokra az állandó lakosokra, akiknek az anyagi lehetőségei a kockázat felmerülése idején nem haladják meg az előírt határokat, oly módon, hogy az megfeleljen a 28. cikk követelményeinek.”

11. cikk

„A 10. cikkben megadott járadék biztosítandó fedezett eshetőség esetén legalább-

- (a) annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően jogszerző időszakot teljesített, amely lehet 15 évi járulékfizetés vagy munkaviszony vagy tíz évi ottlakás; vagy
- (b) ha elvben minden gazdaságilag aktív személy védett, annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően három évi járulékfizetésen alapuló jogszerző időszakot teljesített, és akire vonatkozóan akkor, amikor munkavállalási korban volt, kifizették az előírt évenkénti átlagos számú vagy évenkénti adott számú hozzájárulást.

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET

2. Ha a rokkantsági járadék minimális járulékfizetési időszakhoz, munkaviszonyhoz vagy otthlakáshoz van kötve, csökkentett járadékot kell biztosítani legalább-

(a) annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően öt éves járulékfizetésen, munkaviszonyon vagy otthlakáson alapuló jogszerző időszakot teljesített; vagy

(b) ha elvben minden gazdaságilag aktív személy védelemben részesül, annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően az előírt szabályoknak megfelelően három évi járulékfizetésen alapuló jogszerző időszakot teljesített, és akire vonatkozóan akkor, amikor munkavállalási korban volt, kifizették a jelen cikk 1. bekezdésének (b) pontja szerinti előírt évenkénti átlagos számú vagy évenkénti adott számú hozzájárulás felét.

3. A jelen cikk 1. bekezdésének követelményeit teljesítettnek kell tekinteni akkor, ha az V. Rész követelményeinek megfelelően kiszámított járadékot - amely azonban tíz százalékkal alacsonyabb az ahhoz a Részhez csatolt Táblázatban az érintett szokványos kedvezményezettre vonatkozóan megadottnál - biztosítják legalább annak a védett személynek, aki az előírt szabályoknak megfelelően öt éves járulékfizetési, munkavállalási vagy tartózkodási időszakot teljesített.

4. Az V. Részhez csatolt Táblázatban megadott százalékszám arányosan csökkenthető akkor, ha a csökkentett százalékszámnak megfelelő járadék minősítő ideje meghaladja az öt évi járulékfizetést, munkavállalást vagy tartózkodást, de nem éri el a 15 évi járulékfizetést vagy munkavállalást vagy a tíz évi otthlakást; a csökkentett járadékot a jelen cikk 2. bekezdésének megfelelően kell kifizetni.

5. A jelen cikk 1. bekezdésének követelményeit teljesítettnek kell tekinteni akkor, ha az V. Rész követelményeinek megfelelően kiszámított járadékot biztosítják legalább annak a védett személynek, aki az előírt szabályoknak megfelelően legfeljebb öt éves járulékfizetésen vagy munkavállaláson alapuló jogszerző időszakot teljesített egy előírt minimális életkorban, és amely az életkora előrehaladtával nem nőhet nagyobbra egy előírt maximális számú évnél.”

12. cikk

„A 10. és 11. cikkben meghatározott támogatás jár az eshetőség teljes időtartamára, vagy amíg esedékessé nem válik az öregségi járadék.”

13. cikk

„1. Minden olyan tagállamnak, amelyre vonatkozóan a jelen Egyezmény ezen része érvényben van, az előírt feltételek mellett -

(a) olyan rehabilitációs szolgáltatást kell biztosítani, amely úgy van kialakítva, hogy – hacsak lehetséges – a rokkant személyt felkészítse korábbi tevékenysége folytatására vagy, ha ez nem lehetséges, a készségeinek és képességeinek leginkább megfelelő alternatív kereső tevékenységre; és

(b) intézkednie kell annak érdekében, hogy segítse a rokkant személy megfelelő munkaviszonyba helyezését.

2. A 4. cikk értelmében tett nyilatkozat érvényessége esetén a tagállam eltérhet a jelen cikk 1. bekezdésének rendelkezései alól.”

42. Az Európai Szociális Biztonsági Kódex, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. és 128. sz. Egyezménye gyakorlatilag azonos rendelkezéseket tartalmaz arra vonatkozóan, hogy ha a rokkantsági járadék minimális járulékfizetési időszakhoz vagy munkaviszonyhoz van kötve, akkor legalább csökkentett járadékot kell biztosítani annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően ötéves járulékfizetési időszakot teljesített (ld. az Európai Szociális Biztonsági Kódex, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. Egyezménye 57. cikke 2.

bekezdésének (a) pontját, továbbá a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 128. sz. Egyezménye 11. cikke 2. bekezdésének (a) pontját).

43. Az Egészségügyi Világszervezet által kidolgozott, a funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség nemzetközi osztályozásához (FNO) fűzött Etikai útmutatás az FNO használatához c. melléklet szerint:

„Az FNO-információk társadalmi felhasználása

(8) Az FNO információit a lehető legszélesebb körben és az egyének közreműködésével úgy kell felhasználni, hogy azok bővítsék választási lehetőségeiket és javítsák saját életük alakításának lehetőségeit.

9) Az FNO információit olyan szociális szabályozások és politikai változások megteremtése érdekében kell felhasználni, amelyek az egyének részvételének javítását és támogatását szolgáló feltételek kialakítását biztosítják.

(10) Az FNO és a használatából eredő információk nem használhatók fel arra, hogy érvényes jogokat kétségbe vonjanak vagy egyéb módon korlátozzák egyének vagy csoportok jogos igényét a juttatásokra.

(11) Az FNO alapján azonos körbe osztályozott egyének sok dologban különbözhetnek. Az FNO-osztályozásokra vonatkozó rendelkezések és szabályok nem feltételezhetnek az eredeti szándéknál nagyobb egyetemességet, és biztosítaniuk kell, hogy személyiségüket meg tudják tartani azok, akiknél osztályozták a funkcióképesség szintjeit.”

44. A szociális védelem integrált európai statisztikai rendszere (ESSPROS)⁴ – első szintű lebontásként – négy különböző funkció szerint csoportosítja a nyugdíjakat: rokkantsági, öregkori, özvegyi és munkanélküliségi. 2012-ben az öregkori nyugdíjak képezték a legnagyobb kategóriát: a teljes nyugdíjkiadások 77,3 %-át tették ki, s a nyugdíjasok ugyanilyen aránya részesült benne. Az özvegyi nyugdíjak alkották a második legnagyobb kategóriát: a teljes nyugdíjkiadások valamivel kevesebb, mint 11,3 % -át tették ki, s a nyugdíjasok 20,3 %-a részesült benne. A rokkantsági nyugdíjak a teljes nyugdíjkiadások 8,4% -át tették ki, s a nyugdíjasok 12,3 %-a részesült benne. A munkanélküliségi nyugdíjak alkották a legkisebb kategóriát (a kiadások kevesebb, mint 0,3 % -át tették ki, s a nyugdíjasok ugyanilyen aránya részesült benne).

A JOG

I. AZ ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

45. A kérelmező azt panaszolta, hogy megélhetését – amelyet korábban rokkantsági nyugdíja biztosított – azért veszítette el, mert a 2012-ben bevezetett új rendszer alapján annak ellenére nem vált jogosulttá rokkantsági nyugdíjra vagy más hasonló juttatásra, hogy egészségi állapota nem javult; előterjesztette, hogy ez a helyzet a módosított jogszabály következménye volt, amely jogszabály olyan

⁴ Forrás: EUROSTAT – Social protection statistics – pension expenditure and pension beneficiaries, data from December 2014

feltételeket tartalmazott, amiknek ő nem felelhetett meg. A kérelmező az Egyezmény 6. cikkére hivatkozott.

46. A Kamara úgy találta, hogy a panaszt az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján kell vizsgálni, amely kimondja:

„Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.”

A Nagykamara egyetért ezzel a megközelítéssel, ezért ugyanilyen módon jár el.

47. A Kormány vitatta a kérelmező állítását.

A. A Kamara ítélete

48. A kérdés alkotmánybírószági megközelítését értelmezve a Kamara meggyőződött arról, hogy a rokkantsági ellátás – nyugdíj vagy járadék formájában – a nemzeti jog alapján állítható jogból (assertable right) fakadt abban az értelemben, hogy ha az érintett egyén a szükséges hozzájárulásokat teljesítette a rendszer felé, akkor ellátásra vált jogosulttá, valahányszor egészségi állapota úgy kívánta. A Kamara észrevételezte, hogy munkaviszonyának fennállása alatt a kérelmező a jogszabályoknak megfelelően járult hozzá a társadalombiztosítási rendszerhez. A Kamara úgy vélte, hogy a hozzájárulások jogos várakozást keletkeztettek a kérelmező számára arra nézve, hogy rokkantsági ellátásban fog részesülni, amely várakozást a hatóságok formálisan is elismertek és tiszteletben tartottak akkor, amikor a kérelmező számára 2001-ben rokkantsági nyugdíjat állapítottak meg. Erre figyelemmel a Kamara alkalmazhatónak találta az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét az ügyre.

49. A Kamara továbbá megállapította, hogy a jogi természetét tekintve folyamatos elismert jogos várakozást nem lehet olyannak tekinteni, mint ami elenyészett amiatt, hogy az új minősítési módszer alapján a kérelmezőnél 2009-ben alacsonyabb mértékű rokkantságot állapítottak meg. A kérelmező által korábban jószágként (possession) megszerzett rokkantsági nyugdíj helyébe ekkor az arra vonatkozó elismert jogos várakozás lépett, hogy a kérelmező továbbra is ellátásban fog részesülni, ha a körülmények ezt ismételten szükségessé teszik.

50. A Kamara véleménye szerint a kérelmező rokkantsági nyugdíjra való jogosultságának a 2012. évi szabályok alapján történt megtagadása beavatkozást jelentett a kérelmező számára az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében biztosított jogokba. A beavatkozás arányosságát illetően a Kamara úgy vélte, hogy a kérelmező drasztikus változást szenvedett el, nevezetesen teljes mértékben megvonták tőle a rokkantsági ellátásokhoz való hozzáférést, ami túlzott egyéni terhet rótt a kérelmezőre, s az új szabályok törvénybe iktatását követően semmilyen lehetősége nem volt helyzetének orvoslására. Ezért a Kamara úgy találta, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették.

B. A felek Nagykamara elé terjesztett beadványai

1. A kérelmező

51. A kérelmező úgy vélte, hogy ügyére alkalmazható az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke. Azt állította, hogy 2001 és 2010 februárja között létező vagyonelem (pecuniary asset) formájában javakkal (possessions) rendelkezett. Ezt követően mindaddig állítható joga volt rokkantsági ellátásra, amíg a 2001. évi kritériumoknak megfelelt; vagyis, különböző forrásokból származó jogos várománnyal rendelkezett.

52. A kérelmező szerint a korábbi Alkotmány alanyi jogként biztosított szociális-jóléti juttatásokra való jogosultságot a rokkant személyek számára. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a kérelmezőnek rokkant személyként állítható joga volt valamilyen formájú jóléti juttatásra. A meghallgatáson a kérelmező a magyar Alkotmánybíróság 37/2011. sz. határozatára, valamint a Német Szövetségi Alkotmánybíróság 1 BvL 1/09. sz. határozatára hivatkozott, amely határozatok a kérelmező szerint a rászorulóknak tekintetében megerősítették az alapvető létfenntartáshoz szükséges mértékű szociális ellátáshoz való jog fennállását.

53. A kérelmező továbbá az Európai Szociális Kartának a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz., a társadalombiztosítás minimális szabványairól szóló egyezményére hivatkozó 12. cikkének 2. bekezdésére, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményre támaszkodott. A kérelmező szerint ezek a szövegek – amelyek Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek részét képezik – szintén állítható jogként tételezik a rokkantsági ellátáshoz való jogot.

54. A kérelmező továbbá úgy érvelt, hogy rokkantsági nyugdíjhoz való joga a hazai jog, különösen a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény alapján is állítható. Ezen jogszabály alapján a rokkanttá válás erejénél fogva állítható jogot szerzett rokkantsági ellátásra; a rokkantsági nyugdíj ezt követő megítélésével a hatóságok pusztán érvényesítették ezen, már létező jogát.

55. A meghallgatáson a kérelmező megjegyezte, hogy – ha csak a tényleges nyugdíjjogosultságának megszűnéséig terjedő időszakra is – a Kormány elfogadta az azon időpontban hatályos hazai jogból fakadó jogos váromány fennállását, amely időpontban a kérelmező jogosultsága 2001-ben első ízben megállapításra került.

56. A kérelmező hangsúlyozta, hogy egészségi állapota nem javult, amint azt a 2011. február 16-i szakértői vélemény is megállapította. Ezért ő mindvégig megfelelt a releváns feltételeknek; a jogi feltételek voltak azok, amelyek megváltoztak. A kérelmező megjegyezte, hogy a Kormány semmilyen olyan orvosi jelentést vagy szakvéleményt nem nyújtott be, amely egyértelmű javulást jelzett volna egészségi állapotában.

57. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján a kérelmező számára biztosított jogokba történt beavatkozás nem csupán a kérelmező 2012. évi kérelmének az elutasításában állt, hanem rokkantsági nyugdíjának 2010. évi megvonásától kezdődően „folyamatos helyzet” volt, amit a rokkantsági ellátásban részesítés annak ellenére történt állandó megtagadása tartott fenn, hogy a kérelmező időszakos felülvizsgálatokon esett át. Mivel erre figyelemmel a hathónapos szabály nem alkalmazandó, a kérelmező azt kérte a Nagykomarától, hogy vizsgálja meg rokkantsági nyugdíja 2010-ben történt megvonásának a törvényességét.

58. A kérelmező továbbá úgy érvelt, hogy rokkantsági nyugdíja kvázi visszaható hatályú jogalkotással, a szerzett jogokat figyelmen kívül hagyva, kétséges jogi értékű minősítési módszer alapján került visszavonásra. A Kormány semmilyen valóban törvényes, a beavatkozással elérni kívánt célt nem nevezett meg. A beavatkozás arányos sem volt. Folyamatosan fennálló betegsége ellenére

rokkantsági ellátását indokolatlanul megvonták, ezt követően benyújtott kérelmeit pedig indokolatlanul elutasították. A juttatások szintjének észszerű és arányos csökkentése helyett teljes mértékben megfosztották megélhetési eszközétől, így túlzott egyéni terhet kellett viselnie.

59. Végezetül a kérelmező – első alkalommal a Nagykamarához benyújtott kérelmében – azt kérte, hogy ha igénye tekintetében a Bíróság nem találja alkalmazhatónak az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét, akkor az Egyezmény 8. cikke alapján külön is vizsgálja meg az ügy tényeit.

2. A Kormány

60. A Kormány úgy érvelt, hogy a kérelem elfogadhatatlan, mivel *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény és az ahhoz fűzött Jegyzőkönyvek rendelkezéseivel. A kérelmező rokkantsági ellátás iránti jogos várománya – amit a kérelmező jogosultságának 2001-ben, első ízben történt megállapításakor a hazai jog kétsésg kívül keletkeztetett – a jogosultság 2010-ben történt megvonásával elenyészett. A Kormány továbbá előterjesztette, hogy ha a jogszabály nem módosult volna, akkor a kérelmező ismét jogosulttá vált volna ellátásra, amikor egészségkárosodását 2012-ben újból a releváns küszöbértéket meghaladónak találták. A kérelmező állításával szemben, az Alkotmány nem szolgálhatott a jogos váromány nemzeti jogalapjaként, mivel az csak elveket fektetett le; a rokkantsági ellátásra való tényleges jogosultsági szabályokat más jogszabályi rendelkezések tartalmazták.

61. A Kormány szerint a jogos várakozás fogalmának a Kamara ítéletében javasolt kiterjesztése teljes mértékben inkonzisztens lenne a Bíróság esetjogával, túlzott pénzügyi terhet róna a Szerződő Államokra, és visszatartó hatást (chilling effect) gyakorolna a társadalombiztosítási rendszereiket megreformálni kívánó nemzeti jogalkotókra. Az Egyezmény semmilyen, a szuverén államok hazai jogától független tulajdonjogot nem biztosít. A meghallgatáson a Kormány óvott egy független, pontosan meg nem határozott alapon nyugvó, a fékek és ellensúlyok csak állami jogalkotó által biztosítható rendszerét nélkülöző európai szociális jog lopakodó létrehozásától.

62. A Kormány szerint a szakvélemények és a nemzeti bíróság ítéletei bizonyos mértékű javulást valószínűsítettek a kérelmező egészségi állapotában (ld. a fenti 15. és 16. bekezdést). Ezt jelezte az a tény is, hogy a 2008 előtti rendszer alapján fennálló 67 százalékos munkaképesség-csökkenés az új rendszerben 54 százalékos egészségkárosodásnak felelt volna meg; a kérelmező egészségkárosodását azonban 2009-ben 40 százalékosnak találták, ami ilyen módon bizonyos mértékű javulást jelzett a kérelmező egészségi állapotában. A rokkantsági nyugdíj megvonása előtt keletkezett szakvéleményekben előírt rendszeres, jogszabályon alapuló felülvizsgálatok csak azt jelezték, hogy a kérelmező betegségeiben változások következhetnek be; a visszavonás utáni időszakos felülvizsgálatokat nem a hatóságok rendelték el, hanem a kérelmező maga kérte, így ezek nem értelmezhetők semmiféle továbbélő jogos váromány bizonyítékaként.

63. A Kormány továbbá azt állította, hogy a biztosított személy és az állam között fennálló társadalombiztosítási jogviszony hosszú és folyamatos jellege miatt a visszamenőleges hatályú jogalkotás minden társadalombiztosítási rendszerben tipikus. Az ilyen ellátások iránti kérelmek rendszerint nem a biztosítási jogviszony kezdetén, hanem a kérelem elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kerülnek elbírálásra. A társadalombiztosítási jogszabályokban időközben bekövetkezett változások óhatatlanul egyéni terhet róhatnak a biztosítottra. A visszamenőleges hatályú jogalkotás csak akkor vitatható érvényesen, ha az új jogszabály olyanokat érint, akik a visszamenőleges hatályú jogszabály hatályba lépésének időpontjában ellátásban részesültek; a jelen ügyben azonban nem ez volt a helyzet.

64. A Kormány azt is előterjesztette, hogy az állam nem tehető felelőssé amiatt, hogy a kérelmező nem tudta megszerezni a szükséges biztosítási időt. Ha a kérelmező megszakítás nélkül fizetett volna társadalombiztosítási hozzájárulást a rendszerhez akkor, amikor erre képes volt, akkor igen nagy valószínűséggel megszerezte volna a szükséges napnyi biztosítást. A kérelmező felmentése a szükséges hozzájárulás követelménye alól tisztességtelen és diszkriminatív lenne azon összehasonlítható helyzetben lévő személyekkel szemben, akik megfelelően teljesítették a társadalombiztosítási rendszerhez való hozzájárulást. A kérelmező által teljesített tényleges összes hozzájárulást illetően a Kormány előadta, hogy az szükséges de nem elégséges előfeltétel, ami nem helyettesítheti az érvényes nemzeti jogi alapot.

65. Mivel a társadalombiztosítási fedezet folyamatosan biztosított volt azon személyek tekintetében, akik a szóban forgó társadalombiztosítási rendszer módosításának időpontjában jogosultsággal rendelkeztek, a Kormány előterjesztette, hogy a fedezet nem szűnt meg és nem csökkent a változás eredményeként. Észszerűtlen lenne elvárni az ilyen rendszertől, hogy a jogosulti státusz elvesztésétől függetlenül minden olyan személy számára ellátást biztosítson, aki valaha ellátásban részesült. Ez nehéz és túlzott terhet róna a tagállamok társadalombiztosítási rendszereire, s ilyen kötelezettséget az arányosság elve sem követel meg.

66. A Kormány végül vitatta a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz., a társadalombiztosítás minimális szabványairól szóló egyezmény, valamint az Egészségügyi Világszervezet tagállamai által a funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség meghatározására használt nemzetközi osztályozás relevanciáját. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Egyezményét illetően a Kormány arra hivatkozott, hogy az európai államok minimális mértékben sem alkalmazzák az abban foglaltakat; a nemzetközi osztályozással kapcsolatosan pedig az osztályozás „nemzetközi jogi” jellegének hiányára mutatott rá.

C. A harmadik személy beavatkozó érvei

67. Az Európai Szakszervezeti Konföderáció ismertette általában a társadalombiztosítási jogra, és különösen a rokkantsági ellátásokhoz való jogra vonatkozó nemzetközi sztenderdeket és esetjogot, valamint az európai államok gyakorlatát.

68. A beavatkozó részletes elemzést nyújtott be a Bírósághoz az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 22. cikkéről, valamint a 25. cikk 1. bekezdéséről; a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 9 cikkéről, valamint a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága által elfogadott releváns általános megjegyzésekről; a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény 28. cikkéről; a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. és 128. sz. Egyezményéről; az Európai Szociális Karta 12. Cikkéről; az Európai Szociális Biztonsági Kódexről és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 34. Cikkéről. A beavatkozó a MISSOC és a MISSCEO adatbázisokban fellelhető adatok összehasonlítása alapján az Európai Unió és az Európa Tanács tagállamainak releváns gyakorlatát is bemutatta.

69. Ezen háttéranyag fényében a beavatkozó bizonyítottan látta, hogy az Európa Tanács tagállamainak többsége – ha nem is az összessége – egyetértett abban, hogy nemzetközi ratifikációk és/vagy nemzeti jogalkotás útján a társadalombiztosítási rendszeren belül védelmet kell nyújtani a rokkantság kockázatával szemben; s hogy ilyen módon ezen a területen európai konszenzus alakult ki. Ezért ez a tény az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének olyan értelmezését teszi indokolttá, amely szerint az 1. cikk tárgyi hatályának ki kell terjednie általában a társadalombiztosítási jogra, különösen

pedig a rokkantsági ellátásokhoz való jogra.

D. A Nagykamara értékelése

1. A Kormány elfogadhatatlansági kifogása

70. A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelem elfogadhatatlanságával kapcsolatos kifogást – amely szerint a kérelem *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezményvel és az ahhoz fűzött Jegyzőkönyvekkel – a Kormány első ízben a Nagykamara előtt vetette fel.

71. A Bíróság nem látja szükségesnek annak megvizsgálását, hogy a Bíróság Eljárási Szabályzatának 55. szabálya kizárja-e az említett kifogás előterjesztését, mivel úgy találja, hogy ez a kérdés a Bíróság joghatósága alá tartozó olyan kérdést érint, amit a Bíróság saját kezdeményezéséből is vizsgálhat (ld. például *R.P. and Others v. the United Kingdom*, no. 38245/08, § 47, 9 October 2012). A Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügy egyedi körülményei között a kifogás olyan szorosan kapcsolódik a kérelmezői panasz lényegéhez, hogy vizsgálatát egyesíteni kell az érdem vizsgálatával.

2. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazhatósága

(a) A rendelkezés hatályával kapcsolatos általános elvek

72. A Bíróság megismétli, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke – amely lényegében a tulajdonhoz való jogot biztosítja – három különböző szabályból áll. Az első szabály – amelyet az első bekezdés első mondata tartalmaz – általános jellegű, és a tulajdon békés élvezetének elvét mondja ki. A második szabály – amelyet ugyanezen bekezdés második mondata tartalmaz – a tulajdontól való megfosztással foglalkozik, s azt bizonyos feltételekhez köti. A harmadik szabály – amelyet a második bekezdés tartalmaz – elismeri, hogy a Szerződő Államok közérdekből, a cél eléréséhez általuk szükségesnek tartott jogszabályok végrehajtásával – többek között – ellenőrizhetik a javak használatát. A három szabály azonban nem „különálló” abban az értelemben, hogy ne kapcsolódnának egymáshoz. A második és a harmadik szabály a tulajdon békés élvezetéhez fűződő jogba való beavatkozás egyes különös eseteivel foglalkozik, ezért ezeket a szabályokat az első szabályban lefektetett általános elv fényében kell értelmezni (ld. többek között *James and Others v. the United Kingdom*, 21 February 1986, § 37, Series A no. 98; és *Sargsyan v. Azerbaijan* [GC], no. 40167/06, § 217, ECHR 2015).

73. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének 1. bekezdésében szereplő „javak” (possessions) fogalma autonóm jelentéssel rendelkezik, amely nem korlátozódik az anyagi javak tulajdonlására, és független a hazai jogban alkalmazott formális osztályozástól: bizonyos – vagyonelemeknek minősülő – egyéb jogok és érdekek is „tulajdonhoz fűződő jogok”-nak, s ilyen módon ezen rendelkezés alkalmazásában „javak”-nak tekinthetők (ld. *Iatridis v. Greece* [GC], no. 31107/96, § 54, ECHR 1999-II; *Beyeler v. Italy* [GC], no. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I; és *Parrillo v. Italy* [GC], no. 46470/11, § 211, ECHR 2015).

74. Bár az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke csak a személy már létező javaira alkalmazandó, és tulajdon megszerzésére nem keletkeztet jogot (ld. *Stummer v. Austria* [GC], no. 37452/02, § 82, ECHR 2011), bizonyos körülmények között valamely vagyonelem megszerzésére vonatkozó „jogos várakozás” is védelmet élvezhet az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján (ld. többek között *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], no. 73049/01, § 65, ECHR 2007-I).

75. A jogos várakozásnak a pusztá reménynél konkrétabbnak kell lennie és jogszabályi rendelkezésen vagy jogi aktuson – például bírósági határozaton – kell alapulnia. Az a remény, hogy egy rég megszűnt tulajdonjog feléledhet, nem tekinthető „jóság”-nak; az olyan feltételes igény sem tekinthető „jóság”-nak, amely a feltétel be nem következése miatt elévült (ld. *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.) [GC], no. 39794/98, § 69 és § 73, ECHR 2002-VII). Továbbá, nem keletkezik „jogos várakozás” akkor, ha a hazai jog helyes értelmezése és alkalmazása vitatott, s a kérelmező beadványait a nemzeti bíróságok ezt követően elutasítják (ld. *Kopecký v. Slovakia* [GC], no. 44912/98, § 50, ECHR 2004-IX). Ugyanakkor, a hazai jogban elismert tulajdonosi érdek az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában még akkor is „jóság”-nak minősülhet, ha bizonyos körülmények között visszavonható (ld. a fent hivatkozott *Beyeler*, § 105).

76. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével kapcsolatos ügyekben rendszerint az a vizsgálandó kérdés, hogy az adott ügy körülményei a maguk összességében jogcímet ruháztak-e a kérelmezőre valamely, az 1. cikk alapján védett anyagi jogi érdekhez (ld. a fent hivatkozott *Iatridis*, § 54; a fent hivatkozott *Beyeler*, § 100; és a fent hivatkozott *Parrillo*, § 211). Olyan kérelmekkel összefüggésben, amelyek nem meglévő javakkal voltak kapcsolatosak, a Bíróság esetjogában többféle módon is meghatározta ezen követelmény mögöttes tartalmát. Egyes ügyekben például a Bíróság visszamenőlegesen vizsgálta, hogy a kérelmezők „olyan igénnyel rendelkeztek-e, amely kellően megállapított volt ahhoz, hogy kikényszeríthető legyen” (ld. a fent hivatkozott *Gratzinger and Gratzingerova*, § 74); bizonyították-e, hogy a nemzeti jog alapján „állítható joggal rendelkeztek valamely jóléti juttatásra” (ld. *Stec and Others v. the United Kingdom* (dec.) [GC], nos. 65731/01 és 65900/01, § 51, ECHR 2005-X); megfeleltek-e „a hazai jogban az adott juttatásban való részesüléshez előírt jogi feltételeknek” (ld. *Richardson v. the United Kingdom* (dec.), no. 26252/08, § 17, 10 April 2012).

77. A *Kopecký* ügyben a Nagykamara összefoglalta a Bíróság „jogos várakozás” fogalmával kapcsolatos esetjogát. A jogos várakozással kapcsolatos különböző típusú ügyek elemzését követően a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az esetjog nem írta elő kritériumként „valódi jogvita” vagy „érvekkel alátámasztható igény” meglétét annak meghatározásához, hogy valamely, az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében védett „jogos várakozás” fennállt-e. A Bíróság azon a véleményen volt, hogy „amennyiben valamely tulajdonosi érdek igény formájában létezik, akkor az csak abban az esetben tekinthető „vagyonelem”-nek, ha a nemzeti jogban kellő alappal rendelkezik, például ha fennállását bevett hazai bírósági esetjog erősíti meg (ld. a fent hivatkozott *Kopecký* ítélet 52. bekezdését).

78. A fent említett, „jogos várakozás”-sal kapcsolatos esetjog egyik vonulata olyan helyzetekkel foglalkozott, amelyekben az érintett személyek megalapozottan bízhattak abban, hogy azokat a jogi aktusokat, amelyek alapján pénzügyi kötelezettségeket vállaltak, nem fogják utólag, számukra hátrányos módon érvénytelenné nyilvánítani (ld. *Pine Valley Developments Ltd and Others v. Ireland*, 29 November 1991, § 51, Series A no. 222; és *Stretch v. the United Kingdom*, no. 44277/98, § 35, 24 June 2003). Ebben az esetsorozatban tehát a „jogos várakozás” egy jogi aktusban való, észszerűen igazolható bizakodáson alapult, amely szilárd jogi alapra támaszkodott, és dologi jogi jogosultságokra vonatkozott (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 47). Az ilyen bizakodás tiszteletben tartása az Egyezmény valamennyi cikkét inherens módon átható jogállamiság egyik aspektusából fakad, amely – többek között – megköveteli, hogy az Egyezményben védett jogokba történő, hatóság általi önkényes beavatkozással szemben létezzen jogvédelmi intézkedés a hazai jogban (újabb esetjogként ld. a további hivatkozásokat tartalmazó, 2016. május 17-én meghozott *Karácsony és mások kontra Magyarország* ítélet [42461/13. sz. kérelem] 156. bekezdését).

79. A tulajdonosi érdeket keletkeztető hazai jogi alap követelményével kapcsolatos esetjogi kifejezések sokfélesége ellenére a kifejezések közös tartalma a következőképpen összegezhető: ahhoz, hogy valamely jogos várakozás jószágként (possession) kerüljön elismerésre, a kérelmezőnek olyan állítható joggal kell rendelkeznie, amely – a *Kopecký* ítélet 52. bekezdésében foglalt (és a fenti 77. bekezdésben hivatkozott) elvet alkalmazva – nem nélkülözi a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdeket.

(b) Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya társadalombiztosítási ellátások, különösen rokkantsági ellátások tekintetében

80. A modern demokratikus államokban sok ember megélhetése – élete során mindvégig vagy egy ideig – teljes mértékben a társadalombiztosítási és jóléti ellátásoktól függ. Számos nemzeti jogrendszer felismeri, hogy az ilyen egyéneknek valamilyen fokú bizonyosságra és biztonságra van szükségük, s a jogosultsági feltételeknek való megfelelés esetén alanyi jogként írja elő juttatások folyósítását számukra (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 51). A Bíróság korábban már számos alkalommal érintette társadalombiztosítási kontextusban a jogos várakozás kérdését (ld. például *Kjartan Ásmundsson v. Iceland*, no. 60669/00, § 44, ECHR 2004-IX, és *Klein v. Austria*, no. 57028/00, § 45, 3 March 2011).

81. Azokban a jogrendszerekben, ahol a nemzeti jog a társadalombiztosítási rendszerhez történő kötelező hozzájárulást követeli meg a munkavállalóktól, a jog rendszerint előírja, hogy azok, akik megfelelő hozzájárulásokat teljesítettek és megfelelnek a rokkantság jogszabályi feltételeinek, a társadalmi szolidaritás és a biztosítás (ekvivalencia) elve alapján valamilyen formájú hosszútávú rokkantsági ellátásban részesülnek rokkantságuk idejére vagy addig, amíg az öregségi nyugdíjkorhatárt el nem éri. Az ilyen – tipikusan kötelező – biztosítási rendszerek ilyen védelmet biztosítanak; vagyis a biztosítási feltételek teljesítése esetén a teljes biztosítási időszakra, minden alkalommal juttatásokat tesznek elérhetővé. A releváns jogi feltételek azonban változhatnak. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság hivatkozik a *Gaygusuz v. Austria* ügyre (16 September 1996, § 41, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV), amelyben a Bíróság úgy találta, hogy a gyorssegélyhez való jog – amely egy, a munkánélküli biztosítási alapba történt befizetésekhez kapcsolódó szociális ellátási forma volt – az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában vagyoni jognak minősül abban az esetben, ha folyósítását alkalmazandó jogszabály írja elő. A fent hivatkozott *Klein* ítélet 43. cikkében a Bíróság megjegyezte, hogy a szociális juttatásra (a szóban forgó ügyben ügyvédi nyugdíjpénztárból folyósításra kerülő nyugdíjra) való jogosultság hozzájárulások formájában történt befizetésekhez kapcsolódott, s ilyen hozzájárulások teljesítése esetén nem lehet megtagadni a juttatás folyósítását az érintett személytől. Ilyen módon a nyugdíjalaphoz történt hozzájárulások bizonyos körülmények között és a hazai jogtól függően tulajdonjogot keletkeztethetnek (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 39; továbbá: *Apostolakis v. Greece*, no. 39574/07, § 28 és § 35, 22 October 2009; *Bellet, Huertas and Vialatte v. France* (dec.), nos. 40832/98, 40833/98 és 40906/98, 27 April 1999; *Skórkiewicz v. Poland* (dec.), no. 39860/98, 1 June 1999; és *Moskal v. Poland*, no. 10373/05, § 41, 15 September 2009).

82. A Bíróság azt is megállapította, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke nem korlátozza a Szerződő Államok azzal kapcsolatos döntési szabadságát, hogy kívánnak-e valamilyen formájú társadalombiztosítási rendszert működtetni, vagy hogy milyen típusú és összegű juttatásokat kívánnak biztosítani az ilyen rendszerben (ld. *Sukhanov and Ilchenko v. Ukraine*, nos. 68385/10 és 71378/10, §§ 35-39, 26 June 2014; *Kolesnyk v. Ukraine* (dec.), no. 57116/10, §§ 83, 89 és 91, 3 June 2014; és *Fakas*

v. *Ukraine* (dec.), no. 4519/11, §§ 34, 37-43, 48, 3 June 2014). Ha azonban valamely Szerződő Állam hatályos jogi szabályozása – előzetes hozzájárulások fizetésétől függően vagy attól függetlenül – alanyi jogként biztosít egy adott jóléti juttatást, akkor ezen jogi szabályozást olyannak kell tekinteni, mint ami a feltételeket teljesítő személyek tekintetében az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá eső tulajdonosi érdeket keletkeztet (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 54).

83. Kötelező befizetések – például nyugdíjpénztárba vagy társadalombiztosítási rendszerbe történő – teljesítése bizonyos körülmények között már azt megelőzően is az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett tulajdonjogot keletkeztet, hogy a hozzájárulásokat fizető személy a nyugdíjban vagy juttatásban való tényleges részesüléshez szükséges összes feltételt teljesítette volna. Ilyen helyzet áll elő akkor, amikor a teljesített hozzájárulások, valamint a megítélt juttatások szintje között közvetlen kapcsolat áll fenn (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 43). Nyugdíjpénztári hozzájárulások teljesítése bizonyos körülmények között tulajdonjogot keletkeztet az ilyen alap egy meghatározott hányadára, s egy ilyen rendszerben a nyugdíjjogok módosítása elvileg felvethet az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alá tartozó kérdést; azonban, még ha az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke olyanként kerül is tételezésre, mint ami jogot keletkeztet valamely speciális biztosítási rendszerbe befizetéseket teljesített személy számára arra, hogy a rendszerből juttatásban részesüljön, ez nem értelmezhető úgy, mint ami az adott személyt meghatározott összegű nyugdíjra jogosítja (ld. *Müller v. Austria*, no. 5849/72, Commission's report of 1 October 1975, DR 3, p. 25, § 30, idézve in: *T. v. Sweden*, no. 10671/83, Commission decision of 4 March 1985, DR 42, p. 229, p. 232).

84. Ezzel kapcsolatosan ismételni kell, hogy az Egyezményhez fűzött Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke, mint olyan, nem biztosít meghatározott összegű nyugdíjhoz való jogot (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 39), de ha a juttatás összegét csökkentik vagy a juttatás folyósítását megszüntetik, akkor az a javakba történő olyan beavatkozásnak minősülhet, ami igazolást igényel (ld. *Valkov and Others v. Bulgaria*, nos. 2033/04, 19125/04, 19475/04, 19490/04, 19495/04, 19497/04, 24729/04, 171/05 és 2041/05, § 84, 25 October 2011; és *Grudić v. Serbia*, no. 31925/08, § 72, 17 April 2012).

85. Annak eldöntéséhez, hogy történt-e beavatkozás, a Bíróság vizsgálata az állítólagos beavatkozás időpontjában hatályos hazai jogra összpontosít (kártérítési joggal kapcsolatosan ld. például *Maurice v. France* [GC], no. 11810/03, § 67, ECHR 2005-IX).

86. Ha az érintett személy nem teljesítette (ld. a fent hivatkozott *Bellet, Huertas and Vialatte* ügyet) vagy többé már nem teljesíti egy adott juttatásban vagy nyugdíjban való részesüléshez a hazai jogban előírt jogi feltételeket, akkor abban az esetben nem történik beavatkozás az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkébe (ld. *Rasmussen v. Poland*, no. 38886/05, § 71, 28 April 2009), ha a feltételek a kérelmező adott juttatásra való jogosulttá válása előtt változtak meg (ld. a fent hivatkozott *Richardson*, § 17). Ha valamely nyugdíj felfüggesztésére vagy csökkentésére nem a kérelmező saját körülményeiben bekövetkezett változások, hanem a jogszabály vagy a jogszabály végrehajtásának megváltozása miatt került sor, akkor az az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében biztosított jogokba való beavatkozást eredményezhet (ld. a fent hivatkozott *Grudić*, § 77).

87. A Bíróság számos esetben készen állt annak elfogadására, hogy az olyan nyugdíjjuttatás, amelyet a kérelmezőtől később azon az alapon vontak meg, hogy a kérelmező kezdettől fogva nem felelt meg a folyósításhoz szükséges jogi feltételeknek, a kiegészítő jegyzőkönyv alkalmazásában jószágnak (possession) minősülhet (ld. a fent hivatkozott *Moskal*, § 45; és *Antoni Lewandowski v. Poland*, no. 38459/03, § 78 és § 82, 2 October 2012). Egy másik ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy egy olyan feltételnek (nevezetesen egy szakmai egyesülethez tartozás követelményének) való meg nem felelésből, amely a nemzeti jog alapján elegendő indok volt a nyugdíjigény megvonására, nem

következett az, hogy a kérelmező az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben nem rendelkezett javakkal (ld. a fent hivatkozott *Klein*, § 46). Olyan eset is található, amelyben a Bíróság úgy találta, hogy az a kérelmező, akinek rokkant felnőttek számára nyújtható ellátás iránti kérelmét azon az alapon utasították el, hogy a kérelmező nem felelt meg a jogszabályi állampolgársági feltételnek, az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában rendelkezett vagyoni értékű joggal (ld. *Koua Poirrez v. France*, no. 40892/98, §§ 37-42, ECHR 2003-X). Ezzel szemben egy másik ügyben pusztán az a tény, hogy a hatóságok tolerálták két nyugdíj kumulálódását és az egyik nyugdíjhoz kapcsolódó befizetések visszatérítését ott, ahol ez megengedett volt, nem keletkeztetett a kiegészítő jegyzőkönyv alapján védett jogot (ld. a fent hivatkozott *Bellet, Huertas and Vialatte*).

88. Az, hogy valaki belépett egy állami társadalombiztosítási rendszerbe és ezen rendszer részévé vált (akár olyan kötelező rendszer részévé, mint amiről a jelen ügyben szó van), nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a rendszer nem változtatható meg, akár a kifizetésre való jogosultság feltételei, akár a juttatás vagy a nyugdíj összege tekintetében (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. a fent hivatkozott *Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 42184/05, § 85-89, ECHR 2010; és *Richardson*, § 17). A Bíróság elfogadta a társadalombiztosítással kapcsolatos olyan jogszabálmódosítások lehetőségét, amelyek a társadalmi változásokra és a szociális támogatásra szoruló személykategóriák változó megítélésére, valamint az egyéni helyzetek változásaira adott válaszként kerülnek elfogadásra (ld. *Wieczorek v. Poland*, no. 18176/05, § 67, 8 December 2009).

89. Tehát – amint az a fenti esetjogból látható –, ha valamely juttatás vagy nyugdíj nyújtása tekintetében a hazai jogi feltételek megváltoznak, és ha az érintett személy a feltételek megváltozása miatt a továbbiakban már nem teljes mértékben felel meg a feltételeknek, akkor az ügy egyedi körülményeinek, s különösen a követelményváltozás jellegének alapos vizsgálata lehet szükséges annak megállapításához, hogy a nemzeti jog alapján fennáll-e valamely kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdek. Ezek a jogbiztonság és a jogállamiság követelményei, amelyek az Egyezmény központi fontosságú értékei.

(c) Ezen elvek alkalmazása a jelen ügyre

90. A Nagykamara először is megjegyzi, hogy az előtte folyó eljárásban a kérelmező visszatért a Kamara elé terjesztett azon érvhez, hogy a rokkantsági nyugdíjának 2010. évi megvonásából fakadó beavatkozás állítólagosan „folyamatos helyzet” volt (ld. a fenti 57. bekezdést). A Nagykamara azonban azt is megjegyzi, hogy a Kamara megállapítása szerint a kérelmező fellebbezését elutasító 2011. április 1-jei, a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság által meghozott ítélet jogerős volt, s hogy a kérelem hat hónapon túl került benyújtásra a strasbourgi bírósághoz. Ezért a Kamara úgy vélte, hogy az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdése nem tette lehetővé a Kamara számára, hogy a 2011. április 1-jei ítélet meghozatalához vezető eljárást vizsgálja (ld. a Kamara ítéletének 31. bekezdését). Ilyen módon a Nagykamarának nincs hatásköre azon eljárás vizsgálatára, amely 2011. április 1-jén zárult le.

91. Ezért a Nagykamara az ügy Kamara által elfogadhatóvá nyilvánított részére (ld. *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, § 141, ECHR 2001-VII), nevezetesen a kérelmező azon eljárásból fakadó panaszára korlátozza vizsgálatát, amely eljárás a kérelmező 2012. február 20-án benyújtott rokkantsági nyugdíj iránti kérelmével kezdődött és a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. június 20-án meghozott, a 2012. évi szabályok alapján a kérelmezőt elégtelen társadalombiztosítási fedezet miatt rokkantsági nyugdíjra jogosultnak nem találó ítéletével zárult le (a releváns eljárást ld. a fenti 19-23. bekezdésekben).

92. Annak vizsgálata során azonban, hogy a 2013. június 20-án záruló eljárás kimenetele (ld. a fenti 23. bekezdést) összeegyeztethető volt-e az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével, a Bíróság figyelembe veheti a 2010. február 1-i határozat előtt és után felmerült tényeket.

93. A Bíróság megjegyzi, hogy a szóban forgó rokkantsági ellátási rendszer 2012 előtti és utáni formája is lényegében két együttes jogosultsági kritérium alapján működött: (i) egy „egészségügyi feltétel” alapján, amely szerint juttatás csak olyan személyeknek járt, akiknek az egészségügyi és foglalkoztatási státusza a juttatást szükségessé tette, és (ii) egy „hozzájárulási feltétel”, amely (a 2012 előtti időszakban) szolgálati idő vagy – lényegében – társadalombiztosítási hozzájárulásokkal fedezett időszak (ld. a fenti 28. és 29. bekezdést) teljesítését kívánta meg.

94. Ilyen módon, amikor a kérelmező (egy pontosan meg nem határozott időpontban, de legkésőbb 2001-re) teljesítette a szükséges szolgálati időt, akkor teljesítette az azon időszakban hatályos jogszabályban foglalt „hozzájárulási feltétel”-t; s amikor rokkantságát 2001-ben a szükséges szintet meghaladónak minősítették, akkor a második kritérium (az „egészségi feltétel”) is teljesült. Ilyen módon 2001-től 2009/10-ig, vagyis csaknem tíz éven át a kérelmező eleget tett az alanyi jogként járó rokkantsági nyugdíj folyósításához szükséges jogosultsági feltételeknek (ld. a fenti 80. bekezdésben hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 51). Ilyen módon a kérelmező számára az 1997. évi törvény rendelkezéseivel összhangban rokkantsági nyugdíjat megállapító határozat, amely a kérelmező eredeti jogosultságának az alapját képezte, „létező jószág”-ot reprezentálónak tekinthető (ld. *Kopecký*, § 35(c)). Továbbá, mivel a hazai jog helyes értelmezése és alkalmazása nem volt vitatott (ibid., § 50), tagadhatatlannak tűnik, hogy az említett „jogi aktus” alapján a kérelmező ezen időszakban mindvégig „jogos várakozás”-sal (ibid., § 47) rendelkezett arra nézve, hogy amennyiben rokkantsága a megkívánt szinten marad, akkor továbbra is rokkantsági ellátásban részesül.

95. Az a kérdés merül azonban fel, hogy a kérelmező jogos várakozása még 2012. január 1-jén is fennállt-e, amely időpontban a jogalkotó olyan módon változtatta meg a rokkantsági ellátás hozzájárulási kritériumait, ami hatékonyan érvénytelenítette azon tény jogi hatását, hogy a kérelmező egyszer már megfelelt a „hozzájárulási feltétel”-nek. E jogszabályi változás eredményeként azon az alapon tagadták meg a kérelmezőtől a rokkantsági ellátást, hogy az újonnan bevezetett hozzájárulási szabályok alapján a kérelmező nem volt jogosult az ellátásra. Ezt a helyzetet a kérelmező egyedi ügyében hatósági erővel erősítette meg a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. június 20-án elfogadott jogerős ítélete (ld. a fenti 23. bekezdést). Ez a jogszabálmódosítás csak abban az esetben tekinthető olyannak, mint ami beavatkozást jelentett a kérelmező Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben vett javaiba, ha a kérelmező jogos várakozása fennmaradt 2012. január 1-ig.

96. A felek álláspontja eltér azt illetően, hogy a kérelmező arra vonatkozó jogos várakozása, hogy a jogosultsági feltételeknek való megfelelés esetén mindig részesül rokkantsági ellátásban, elenyészett-e a kérelmező nyugdíjra való jogosultságának 2010-ben történt megszűnését követően. Így a Bíróságnak azt a kérdést kell eldöntenie, hogy a kérelmező 2012-ben – amikor azon az alapon nyújtott be rokkantsági ellátás iránti kérelmet, hogy az új felülvizsgálat során kellő mértékű egészségkárosodást állapítottak meg nála – még rendelkezett-e rokkantsági ellátásban részesülésre irányuló olyan jogos várakozással, amely megfelelt az esetjogban lefektetett kritériumoknak.

97. A kérdés megválaszolása során a Bíróság nem találja szükségesnek a felek közötti azon nézeteltérés feloldását, hogy a kérelmező egészségi állapota ténylegesen javult-e vagy sem a szóban forgó időszakban. A Bíróság megjegyzi, hogy a Munkaügyi Bírósághoz 2011. február 16-án benyújtott szakvélemény szerint (ld. a fenti 15. bekezdést) a kérelmező állapota nem javult lényegesen 2007 óta. Továbbá, a felek nem vitatták, hogy egészségügyi állapota alapján a kérelmező 2012-ben

jogosult lett volna rokkantsági ellátásra, ha az új törvény nem lépett volna hatályba azon év egy korábbi időpontjában. A Kormány valójában még meg is erősítette, hogy ez lett volna a helyzet (ld. a fenti 22. és 60. bekezdést).

98. Az a kérdés, hogy a kérelmező még rendelkezett-e a Bíróság esetjogában foglalt feltételeknek megfelelő jogos várakozással abban az időpontban, amikor az új jogszabály 2012-ben hatályba lépett, nem válaszolható meg pusztán ezen jogszabály alapján, mivel azok az elvek, amelyek kizárják beavatkozás megállapítását olyan esetekben, amikor az érintett személy már nem felel meg a hazai jogban foglalt jogi feltételeknek, nem alkalmazhatók mechanikusan az olyan helyzetekre, amikor a panasz specifikusan éppen a jogi feltételek megváltozását érinti.

99. Ezért, ha a Bíróság arra a kérdésre korlátozná a vizsgálatát, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazhatatlan-e pusztán azon az alapon, hogy 2012-ben hiányzott a hazai jogi alap, akkor a Bíróság szándékosan megkerülné a kérelmezői panasz lényegét, ami éppen az a jogszabályváltozás (ld. a fent hivatkozott *Lakičević and Others*, § 70), amely megsemmisítette a kérelmező rokkantsági ellátásának korábban létező jogalapját. A jogszabályváltozás hatékonyan írt elő a biztosított személyek egyes kategóriái tekintetében, így a kérelmező tekintetében is, egy olyan feltételt, amelynek felmerülése a releváns lehetséges hozzájárulási időszakban nem volt előre látható, és amelynek ezen személyek igen nagy valószínűséggel nem voltak képesek megfelelni az új jogszabály hatálybalépését követően – ami a jogállamisággal végső soron nehezen összeegyeztethető elemkombináció. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság hangsúlyozza, hogy az Egyezmény célja olyan jogok biztosítása, amelyek „gyakorlatiak és hatékonyak”, nem pedig teoretikusak és illuzórikusak (ld. *Perdigão v. Portugal* [GC], no. 24768/06, § 68, 16 November 2010). Azt megállapítani, hogy egy olyan személy, aki hozzáárult egy biztosítási rendszerhez és teljesítette a rendszer hozzájárulási követelményét, teljes mértékben megfosztható azon jogos várakozástól, hogy végül majd ellátásban részesül, összeegyeztethetetlen lenne ezzel az elvvel.

100. Amint fentebb kifejtésre került, a hazai jog alapján elismert valamely tulajdonosi érdek az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában még akkor is „jószág”-nak minősülhet, ha bizonyos körülmények között visszavonható (ld. a fent hivatkozott *Beyeler*, § 105). E megközelítés alapján a Bíróság az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét több olyan ügyben is alkalmazhatónak találta, amikor a kérelmezők kérelmük Bírósághoz történt benyújtásának időpontjában a szóban forgó ellátásban részesüléshez a nemzeti jogban előírt jogosultsági feltételeknek már nem feleltek meg (ld. például a fent hivatkozott *Kjartan Asmundsson*, § 40).

101. Ezért alaposabb vizsgálat szükséges annak megállapításához, hogy a kérelmező legalább a 2012. évi állítólagos jogalkotási beavatkozásig rendelkezett-e olyan kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdekekkel, ami az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában „jószág”-nak minősült (ld. a fenti 79. bekezdést).

102. Ezzel kapcsolatosan a Bíróság különösen azt jegyzi meg, hogy a kérelmező rokkantnyugdíjának 2010. évi megvonása, valamint az új hozzájárulási követelmény 2012. évi, jogalkotó általi bevezetése közötti időszakban a kérelmező nemcsak része maradt a társadalombiztosítási rendszernek, hanem továbbra is megfelelt a rokkantsági ellátásban részesüléshez előírt releváns szolgálati idő követelménynek. A hatóságokkal mindvégig együttműködve a kérelmező aktívan és folyamatosan próbálta érvényesíteni rokkantsági ellátás iránti igényét, 2011-ben és 2012-ben számos soros felülvizsgálatnak vetette magát alá; a további felülvizsgálatok 2012 novemberére, 2014 áprilisára és szeptemberére, valamint 2015 márciusára voltak ütemezve.

103. 2011. április 1-jén hozott döntésében a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság megjegyezte, hogy a kérelmező 23 év és 71 napnyi szolgálati időt szerzett (ld. a fenti 16. bekezdést), ami a Bíróság szerint

messze meghaladja azt az ötéves minimális időszakot, ami az Európai Szociális Biztonsági Kódex, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. és 128. sz. Egyezménye alapján legalább egy csökkentett összegű rokkantsági ellátás folyósítását teszi indokolttá (ld. a fenti 42. bekezdést). Továbbá, a kérelmező rokkantsági nyugdíja 2010. február 1-jétől történt megvonásának helybenhagyásakor a Munkaügyi Bíróság kifejezetten megerősítette, hogy 2012-ben a kérelmező egészségi állapotát ismét felülvizsgálhatják, és egészségkárosodás esetén a kérelmező ismételt kérelmet nyújthat be (ld. a fenti 16. bekezdést).

104. Továbbá, bár egy rövid időszakban rokkantságának mértékét a minimálisan megkívánt szintnél valamivel alacsonyabbnak mérték (2009 decemberében és 2011 áprilisában 40 százalékosnak, majd 2011 szeptemberében 45 százalékosnak; ld. a fenti 12-17. bekezdéseket), 2011 decemberében, azaz az említett időszak vége előtt a rokkantság mértéke elérte az 50 százalékot, s 2012 februárjában is ez volt a helyzet. Ez a rokkantsági szint 2012 februárjában nem vitatottan rokkantsági ellátásra jogosította volna a kérelmezőt, ha nem került volna visszamenőlegesen bevezetésre az új hozzájárulási követelmény, amelynek a kérelmező nem felelt meg. Időközben, 2011. december 13-án, a bizottság a kérelmező rehabilitációját és az ahhoz kapcsolódó járadék megítélését javasolta a kérelmező számára, amely járadék szorosan kapcsolódott a rokkantsági nyugdíjhoz (ld. a fenti 17. bekezdést) és azzal a céllal került bevezetésre, hogy rehabilitálható egyének esetében a rokkantsági nyugdíj helyébe lépjen. A hatóságok azonban nem hajtották végre a javaslatot. Ha végrehajtották volna, akkor a kérelmező 2011. december 31-én olyan ellátásban részesülhetett volna, amely megváltoztatta volna az új jogszabály szerinti helyzetét.

105. A Bíróság megismétli, hogy a kérelmező kötelező alapon teljesített hozzájárulást a biztosítási rendszerhez, és megfelelt a rokkantsági ellátásra való törvényi jogosultsági feltételeknek. A Bíróság már megjegyezte, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában a nyugdíjalapi befizetés bizonyos körülmények között és a hazai jogtól függően tulajdonosi érdeket keletkeztethet (ld. a fenti 81. és 83. bekezdést); annak fényében, hogy a kérelmező hozzájárulása legkésőbb 2001. április 1-jén (ld. a fenti 11. bekezdést) elégségesként került elismerésre, a Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben ilyen körülmények álltak fenn. Ezért a kérelmező ésszerűen bízhatott a jog azon ígérétében, hogy valahányszor megfelel az egészségi feltételeknek, mindannyiszor jogosult lesz rokkantsági ellátásra.

106. Ilyen körülmények között a Bíróság nem gondolja, hogy a kérelmezői rokkantság mértékének 2009. évi csökkenése és a kérelmező rokkantsági nyugdíjának emiatti, 2010. évi megvonása, vagy a kérelmező nyugdíjstátuszához a 2011. december 31-ig terjedő köztes időszakban kapcsolódó bármely más tényező elegendő lenne a kérelmező arra vonatkozó jogos várakozásának a megszüntetéséhez, hogy amennyiben rokkantsága ismét eléri a szükséges mértéket, akkor rokkantsági ellátásban fog részesülni. Ellenkezőleg, a hatóságok által tett intézkedések – különösen a 2011. április 1-jén meghozott ítélet – azt jelzik, hogy a hatóságok a kérelmező biztosított státuszát teljes mértékben elismerve jártak el, ezért a kérelmező ésszerűen indokolt módon bízhatott az alkalmazandó jogban, és jogos várakozással rendelkezett arra nézve, hogy a törvényi feltételek teljesítése esetén rokkantsági ellátásban fog részesülni. Amint azt a Kormány maga is elismeri, a 2012. évi törvényben foglalt új feltételek nélkül a kérelmező 2013-ban jogosult lett volna rokkantsági ellátásra.

107. Röviden, a kérelmező 2010 és 2011. december 31. között – amikor nem részesült nyugdíjban – továbbra is az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt „jóság” fogalma alá eső „jogos várakozás”-sal rendelkezett.

108. Amikor az új jogszabály hatálybalépését követően újonnan felülvizsgált és kellő mértékben károsodottnak talált egészségére hivatkozva a kérelmező 2012-ben rokkantsági ellátás iránti kérelmet

nyújtott be, akkor a Bíróság szerint a kérelmező nem „javak” „megszerzésére”, hanem arra tett újabb kísérletet, hogy fennálló, társadalombiztosítási ellátásban való részesülésre irányuló jogos várakozását érvényesítse. A felek nem vitatták, hogy a kérelmező azon időponttól kezdődően, amikor egészségkárosodása a releváns küszöbértéket meghaladó mértékűnek minősült, jogosult lett volna rokkantsági ellátásra, ha azon év egy korábbi időpontjában az új törvény nem lépett volna hatályba (ld. a fenti 22. és 60. bekezdést).

109. A szóban forgó beavatkozás – amely az új törvény 2012. évi hatálybalépésének eredményeként következett be – a kérelmező rokkantsági ellátás iránti kérelmének teljes mértékű elutasításában állt; más szavakkal, a kérelmező azon jogát, hogy a szóban forgó társadalombiztosítási rendszerből ellátáshoz jusson, olyan módon sértették meg, ami nyugdíjainak csorbulását eredményezte.

110. Ezek az elemek elegendők a Bíróság számára annak megállapításához, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazható a jelen ügyre. Ezért a Kormány azon előzetes kifogását, hogy a kérelem *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel, el kell utasítani.

111. Ezen következtetésre figyelemmel a Bíróság úgy találja, hogy a felek által előterjesztett, a vitatott jogosultság természetének megvilágítását célzó további érvekkel nem szükséges foglalkoznia, mivel a jogosultság természetét különböző nemzetközi dokumentumok meghatározzák.

3. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének való megfelelés

(a) Általános elvek

112. Ahhoz, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében védett jogba való beavatkozás összeegyeztethető legyen ezen rendelkezéssel, elengedhetetlen feltétel, hogy a beavatkozás törvényben előírt legyen. A jogállamiság, amely a demokratikus társadalom egyik alapvető elve, az Egyezmény minden cikkét inherensen áthatja (ld. a fent hivatkozott *Iatridis*, § 58; a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 58; és *Vistiņš and Perepjolkins v. Latvia* [GC], no. 71243/01, § 96, 25 October 2012).

113. Továbbá, a javak békés élvezetébe történő hatósági beavatkozás csak akkor igazolható, ha törvényes köz- (vagy általános) érdeket szolgál. Mivel a nemzeti hatóságok közvetlen ismeretekkel rendelkeznek a társadalmukról és annak szükségleteiről, ezen hatóságok elvileg jobb helyzetben vannak annak eldöntésére, hogy mi áll „a köz érdekében”, mint a nemzetközi bíró. Ezért az Egyezmény által létesített védelmi rendszerben elsődlegesen a nemzeti hatóságokra tartozik annak megítélése, hogy fennáll-e olyan közérdekű probléma, amely a javak békés élvezetébe beavatkozó intézkedést igazol. A „közérdek” fogalma szükségképpen kiterjesztő értelmű. Különösen, a társadalombiztosítási ellátásokkal összefüggő jogszabályok bevezetésével kapcsolatos döntések rendszerint gazdasági és társadalmi kérdések megfontolását teszik szükségessé. A Bíróság természetesnek tekinti, hogy a jogalkotó számára a társadalom- és gazdaságpolitikák végrehajtásához rendelkezésre álló mérlegelési jogkörnek szélesnek kell lennie, s a Bíróság tiszteletben tartja a jogalkotó azzal kapcsolatos ítéletét, hogy „mi áll a köz érdekében”, kivéve, ha az ilyen ítélet nyilvánvalóan nélkülözi az ésszerű alapot (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. *The former King of Greece and Others v. Greece* [GC], no. 25701/94, § 87, ECHR 2000-XII; a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 59; *Frimu and Others v. Romania* (dec.), nos. 45312/11, 45581/11, 45583/11, 45587/1 és 45588/11, § 40, 7 February 2012; *Panfile v. Roumania* (dec.), no. 13902/11, 20 March 2012, és *Gogitidze and Others v. Georgia*, no. 36862/05, § 96, 12 May 2015).

114. Ez különösen így van például akkor, amikor a politikai és gazdasági rendszer megváltoztatásával összefüggésben kerülnek elfogadásra jogszabályok (ld. a fent hivatkozott *Valkov and Others*, § 91); közpénzvédelmi céllal kerülnek elfogadásra közpolitikák (ld. *N.K.M. kontra Magyarország*, 66529/11. sz., 49. és 61. bekezdés, 2013. május 14.); vagy alapok kerülnek újraelosztásra (ld. *Savickas v. Lithuania and Others* (dec.), no. 66365/09, 15 October 2013); vagy súlyos gazdasági válság miatt szükséges takarékosági intézkedések kerülnek bevezetésre (ld. *Koufaki and ADEDY v. Greece* (dec.), no. 57665/12 és no. 57657/12, § 37 és § 39, 7 May 2013; ld. továbbá *da Conceição Mateus and Santos Januário v. Portugal* (dec.) no. 62235/12 és no. 57725/12, § 22, 8 October 2013; *da Silva Carvalho Rico v. Portugal* (dec.), § 37, no. 13341/14, 1 September 2015).

115. Továbbá, az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke megkívánja, hogy a beavatkozás arányos legyen az elérni kívánt céllal (ld. *Jahn and Others v. Germany* [GC], nos. 46720/99, 72203/01, 72552/01, §§ 81-94, ECHR 2005-VI). A szükséges kellő egyensúly nem áll fenn akkor, ha az érintett személy egyéni és túlzott terhet visel (ld. *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, 23 September 1982, §§ 69-74, Series A no. 52; a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 45; a fent hivatkozott *Sargsyan*, § 241; a fent hivatkozott *Maggio and Others*, § 63; és a fent hivatkozott *Stefanetti and Others*, § 66).

116. Annak megítélésakor, hogy a beavatkozás túlzott egyéni teherrel járt-e, a Bíróság figyelembe veszi azt a kontextust, amelyben a kérdés felmerült, nevezetesen a társadalombiztosítási rendszert. Az ilyen rendszerek a társadalom sérülékeny tagjaival való társadalmi szolidaritás kifejeződésai (ld. a fent hivatkozott *Maggio and Others*, § 61, és *Stefanetti and Others*, § 55, továbbá – a megváltoztatandókat megváltoztatva – *Goudswaard-Van der Lans v. the Netherlands* (dec.), no. 75255/01, ECHR 2005-XI).

117. A Bíróság megismétli, hogy a nyugdíj teljes megvonása valószínűleg sérti az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt rendelkezéseket, míg a nyugdíj vagy más hasonló juttatás ésszerű csökkentése valószínűleg nem eredményezi ezen rendelkezések megsértését. A megfelelő egyensúly tesztje azonban nem alapulhat elvontan csupán az elszenvedett csökkentés összegén vagy százalékán. A Bíróság számos ügyben arra törekedett, hogy az összes releváns elemet az adott ügy specifikus körülményeire figyelemmel értékelje (ld. a fent hivatkozott *Stefanetti and Others*, § 59, amely példákat és további hivatkozásokat tartalmaz; továbbá ld. *Domalewski, v. Poland* (dec.), no. 34610/97, ECHR 1999-V). Ennek során a Bíróság fontosságot tulajdonított annak, ha a jogosultság elvesztése diszkriminatív volt (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 43); nem voltak átmeneti intézkedések (ld. a fent hivatkozott *Moskal*, § 74, amely ügyben a kérelmező egyik napról a másikra azzal szembesült, hogy egyetlen megélhetési forrását, kordedvezményes nyugdíját teljes mértékben elveszítette, miközben igen csekély kilátás volt arra, hogy alkalmazkodni tud a változáshoz); a feltétel önkényes volta (ld. a fent hivatkozott *Klein*, § 46), valamint a kérelmező jóhiszemű eljárása (ld. a fent hivatkozott *Moskal*, § 44).

118. Fontos megfontolás, hogy a kérelmező azon jogát, hogy a szóban forgó társadalombiztosítási rendszerből ellátásokhoz jusson, olyan módon sértették-e meg, ami a kérelmező nyugdíjjogainak a lényegét csorbította (ld. a fent hivatkozott *Domalewski*; a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 39; a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 57; a fent hivatkozott *Rasmussen*, § 75; a fent hivatkozott *Valkov and Others* §§ 91-97; a fent hivatkozott *Maggio and Others*, § 63; és a fent hivatkozott *Stefanetti and Others*, § 55).

(b) Ezen elvek alkalmazása a jelen ügyre

119. A jelen ügyben a felek nem értettek egyet abban, hogy a kérelmező tulajdonjogába történt

beavatkozásra az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke 1. bekezdésének második mondata szerinti értelemben „a törvényben meghatározott feltételek” szerint került-e sor, és hogy megállapítható volt-e valamilyen elérni kívánt törvényes cél.

120. A Bíróság észrevételezi, hogy a beavatkozás egy 2012-től bevezetett különös jogszabályban, s ezen jogszabály jelen ügyben történt alkalmazásában állt. A Bíróság ezért meggyőződött arról, hogy a beavatkozás eleget tett a fenti rendelkezésben foglalt törvényesség követelményének.

121. A Bíróság továbbá úgy véli, hogy a panaszolt beavatkozás célja a rokkantsághoz kapcsolódó társadalombiztosítási ellátások észszerűsítésén keresztül a közpénzek közösség érdekében történő védelme volt.

122. Az intézkedés arányosságával kapcsolatosan az alperes állam kevés megjegyzést tett.

123. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezőt teljes mértékben megfosztottak mindenfajta jogosultságtól, ahelyett, hogy – arra figyelemmel, hogy esetében a társadalombiztosítással fedezett időszak megkívánt hosszából csak 148 nap hiányzott – juttatásait inkább arányosan csökkentették volna, például a társadalombiztosítással fedezett és nem fedezett napok száma alapján számított arányos ellátás biztosításával (ld. *Kjartan Ásmundsson*, §§ 44-45; *Lakićević*, § 72; ellentétes érvelésre ld. *Richardson*, § 24; és a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 71). Ez az elem különösen fontos annak fényében, hogy a kérelmező semmilyen más, megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkezett (ld. a fenti 25. bekezdést; összehasonlításként ld. még a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 44), hogy nyilvánvalóan nehézségekbe ütközött számára, hogy jövedelemszerző tevékenységet folytasson, és a rokkant személyek sérülékeny csoportjához tartozott (ld. *Kiss Alajos kontra Magyarország*, 38832/06. sz., 42. bekezdés, 2010. május 20.). A Bíróság tisztában van a szóban forgó nyugdíjtípus speciális jellegével. Amint fentebb említésre került, bár a kérelmezőt 2011 decemberében rehabilitációra javasolták, a rehabilitáció nem került végrehajtásra, s a rehabilitációhoz kapcsolódó járadék nem került folyósításra (ld. a fenti 17. és 104. bekezdést).

124. A fenti megfontolások fényében a Bíróság úgy véli, hogy a vitatott intézkedés – bár a rokkantnyugdíjak rendszerének átalakításával és észszerűsítésével a közpénzek védelmének célját szolgálta – nem találta meg a megfelelő egyensúlyt a felmerült érdekek között. A Bíróság szerint ilyen megfontolások sem igazolhatnak visszamenőleges hatályú, a szóban forgó helyzetre átmeneti intézkedéseket nem tartalmazó (ld. a fent hivatkozott *Moskal*, § 74 és § 76; valamint ld. az Európai Unió Bíróságának a *Baka kontra Magyarország* [GC], 20261/12. sz., 69. bekezdés, 2016. június 23.) olyan jogalkotást, amelynek következtében a kérelmezőt megfosztották arra irányuló jogos várakozásától, hogy rokkantsági ellátásban részesüljön. A kérelmező jogaiba történt ilyen alapvető beavatkozás nem áll összhangban a felmerült érdekek közötti megfelelő egyensúly megőrzésének követelményével (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. a fent hivatkozott *Pressos Compania Naviera S.A. and Others*, § 43).

125. Azt is meg kell jegyezni, hogy a kérelmezőt annak ellenére fosztottak meg mindenfajta ellátástól, hogy nincs jele annak, hogy valaha is rosszhiszeműen járt volna el, vagy elmulasztotta volna a hatóságokkal való együttműködést vagy a releváns igények bejelentését és nyilatkozatok megtételét (összehasonlításként ld. a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 69 végét).

126. A Bíróság ezért úgy véli, hogy nem állt fenn észszerű arányossági viszony az elérni kívánt cél, valamint az alkalmazott eszközök között. A Bíróság ezért az államot e területen megillető széles mérlegelési jogkör ellenére is úgy véli, hogy a kérelmezőnek olyan túlzott egyéni terhet kellett viselnie (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 45), ami a kérelmező Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében biztosított jogai megsértésének minősült.

127. Ezen következtetés levonása után nincs ok arra, hogy a Bíróság a kérelmező által az

Egyezmény 8. cikke alapján előterjesztett alternatív érvelést is megvizsgálja (ld. a fenti 59. bekezdést).

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

128. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

129. A kérelmező 13.185 euró vagyoni kártérítést követelt, ami 68 havi nem folyósított rokkantsági ellátásnak felel meg. A kérelmező továbbá 6.000 euró nem vagyoni kártérítést is követelt.

130. A Kormány vitatta az igényeket.

131. A Bíróság nem bocsátkozhat spekulációba azon rokkantsági ellátási összeget illetően, amely a kérelmező számára folyósításra került volna, ha nem következett volna be a jogsértés. Ezért az elszenvedett vagyoni kár tekintetében egyösszegű, 10.000 eurós vagyoni kártérítést ítél meg a kérelmező számára. A Bíróság továbbá úgy véli, hogy a kérelmező az elszenvedett szorongás és aggodalom miatt nem vagyoni kárt szenvedett, és ilyen címen méltányossági alapon 5.000 eurót ítél meg számára.

B. Költségek és kiadások

132. A kérelmező további (az áfát is magában foglaló) 19.220 eurót követelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel a kérelmező ügyvédjei és azok munkatársai által kiszámlázott, (az áfát is magában foglaló) 150 euró összegű ügyvédi és (az áfát is magában foglaló) 50 euró összegű jogi asszisztensi óradíjjal számított 121,5 órányi jogi munka és 19,9 órányi jogi asszisztensi munka díjának.

133. A Kormány vitatta az igényt.

134. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen merültek fel, és összegüket tekintve észszerűek. A jelen ügyben – a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel – a Bíróság ilyen címen összesen 15.000 euró megítélését tartja észszerűnek, amely összegből le kell vonni azt a 2.204,95 eurót, amit az Európa Tanács a Kamara és a Nagykamara előtt zajló eljárás tekintetében jogsegély keretében már kiutalt a kérelmező ügyvédjei számára; ilyen módon az ilyen címen kifizetendő összeg 12.795,05 euró.

C. Késedelmi kamat

135. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. A Kormány előzetes kifogását egyhangúlag *egyesíti az érdemmel*;
2. Kilenc szavazattal nyolc ellenében *megállapítja*, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazható, ezért a Kormány előzetes kifogását elutasítja;
3. Kilenc szavazattal nyolc ellenében *megállapítja*, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették;
4. Kilenc szavazattal nyolc ellenében *megállapítja*,
 - (a) hogy az alperes államnak három hónapon belül a kérelmező számára az alábbi összegeket kell kifizetnie az alperes állam nemzeti valutájában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (i) vagyoni kár tekintetében 10.000 (tízezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (ii) nem vagyoni kár tekintetében 5.000 (ötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (iii) költségek és kiadások tekintetében 12.795,05 eurót (tizenkétezer-hétszázkilencvenöt eurót és 5 centet), amely összeg már magában foglalja az adókat;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;
5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényét egyhangúlag *elutasítja*.

Készült angol és francia nyelven, nyilvánosan kihirdetésre került az Emberi Jogok Épületében Strasbourgban, 2016. december 13-án.

Søren Prebensen
Hivatalvezető-helyettes

Guido Raimondi
Elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésének, valamint a Bíróság Eljárási Szabályzata 74. szabálya 2. bekezdésének megfelelően az alábbi vélemények kerültek csatolásra az ítélethez:

- (a) Wojtyczek bíró párhuzamos indoklása;
- (b) Nußberger, Hirvelä, Bianku, Yudkivska, Møse, Lemmens és O’Leary bírók együttes

különvéleménye

G.R.
S.C.P.

WOJTYCZEK BÍRÓ PÁRHUZAMOS INDOKLÁSA

1. A jelen ügyben az Egyezmény megsértésének megállapítására szavaztam, azonban az ítélet indoklásával – tisztelettel – nem értek egyet. Azzal egyetértek, ahogyan a kisebbségi véleményt kifejtő nyolc bíró bemutatta az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkére vonatkozó általános elveket tartalmazó esetjogot. A jelen ügyben azonban én a kisebbségi véleményt kifejtő kollégáimtól eltérően alkalmazom ezeket az általános elveket. Továbbá, a kisebbséget alkotó nyolc kolléga úgy véli, hogy ezen elveket abban a formában kell alkalmazni, ahogyan azok jelenleg léteznek. Véleményem szerint azonban a bevett elvek kiegészítéseket és tisztázást igényelnek, amit alább megkísérlek elvégezni. Mindenesetre, az ítélet nyolc bíró által határozottan elutasított elveken alapul, ami csökkenti az ítélet autoritását és gyakorlati jelentőségét.

2. A Bíróság jogos várakozással kapcsolatos esetjoga a pontosság hiánya és a következetlenségek miatt nehezen érthető (kritikus elemzésre ld. például M. Sigron, *Legitimate Expectations under Article 1 of Protocol No. 1 to the European Convention on Human Rights*, Cambridge-Antwerp-Portland: Intersentia 2014, pp. 96-97). Sajnálattal állapítom meg, hogy az általános elvek jelen ítélet indoklásában található kifejtése csak még jobban elmélyíti a jelenlegi zavaros helyzetet. Különösen az érvelés alapjául szolgáló jogos várakozás fogalma tűnik bizonytalannak és homályosnak, és nem világos ezen fogalomnak a jog, az igény, valamint a jogilag védett érdek fogalmához való viszonya.

3. Részletekbe menő elemzés helyett röviden szeretném felvázolni, hogy én hogyan látom két alapvető fogalom, a szubjektív jog és a jogos várákozás közötti viszonyt.

A szubjektív jog – fogalma szerint – a jogosultat meghatározott, a kötelezett által a jogosult előnyére tanúsítandó magatartásra jogosítja. Általánosan fogalmazva, a szubjektív jogok kikényszeríthető jogok. A jogosult nem csupán valamely (jövőbeli) magatartás tanúsítását követelheti a kötelezettől, hanem végrehajtási eljárást kiváltó jogorvoslatokat is követelhet és igénybe vehet. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy szerződésből vagy károkozásból fakadó magánjogi igények tipikusan még akkor is szubjektív jogok, ha esedékességük jövőbeli időpontra esik.

A jogos várákozás az olyan jogalany jogi pozíciója, aki meghatározott tény- és jogbeli körülmények alapján meghatározott magatartás tanúsítását várhatja valamely állami szervtől vagy más jogalanytól. A jogos várákozás fogalma az olyan jogi helyzetek leírására hasznos, amelyek nem rendelkeznek szubjektív jogi státusszal annyiban, hogy gyengébb védelemben részesülnek.

A jogos várákozás fogalma különösen a társadalombiztosítási jogban hasznos. Ebben a jogágban a szubjektív jogok megszerzése hosszú folyamat, ami a rendszerbe bizonyos juttatások tekintetében történő belépéssel kezdődik, és a jogszabályban meghatározott valamennyi feltétel teljesítésével zárul le. Az olyan személy, aki csak bizonyos kritériumoknak felel meg, jogos várákozással rendelkezhet valamely szubjektív jog azon időpontbeli megszerzésére, amikor minden feltételt teljesít. Minél közelebb áll a személy a feltételek teljesítéséhez, annál erősebb a várákozása.

Valamely szubjektív jog előfeltételezi az alábbiak pontos meghatározását: (i) a jog jogosultja; (ii) a jog kötelezettje és (iii) a kötelezett kötelezettsége, valamint (iv) azon pontos feltételek, amelyek fennállása esetén a kötelezettséget teljesíteni kell. A jogos várákozás olyan helyzetnek felel meg, amelyben a várákázáshoz kapcsolódó jövőbeli kötelezettségek kevésbé pontosan meghatározottak, vagy a kötelezettségek pontos köre vagy természete tekintetében bizonytalanság áll fenn. A szubjektív jogok és a jogos várákozások elhatárolása bizonyos esetekben problematikus lehet. Ésszerű jogászok között különösen annak a kérdésnek az eldöntése képezheti vita tárgyát, hogy egy adott jogalanyt terhelő, egy másik jogalany javára tanúsítandó jogi kötelezettség kellően pontos-e ahhoz, hogy ez utóbbi jogalany szubjektív jogának minősülhessen, vagy inkább olyannak kell-e tekinteni a kötelezettséget, mint ami ezen feltételnek nem felel meg és ezért a jogalany jogos várákozásakénti minősítése indokolt. A jogos várákozás védelemben részesítése mindenképpen az egyén szubjektív jogai számára biztosított védelem körén túlra terjeszti ki az egyén számára nyújtott jogvédelmet.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a szubjektív jogok a számukra biztosított védelem erejétől függően eltérőek lehetnek. E jogok jogosultjainak arra vonatkozó, jogszabályon vagy hivatalos nyilatkozaton alapuló szubjektív meggyőződése, hogy jogaiknak megerősítésre kell kerülniük és megerősítésre is fognak kerülni, szintén eltérő lehet. Másfelől, egy adott jog számára nyújtandó védelem megkívánt szintjének megítélésakor a jog jogosultjainak adott ígérek erejét sem szabad figyelmen kívül hagyni. A jog jogosultjai szubjektív meggyőződésének és várákozásának a szintjét pedig a tényleges védelem ereje is meghatározza.

4. Az ítélet (a 79. bekezdésben) az alábbi módon magyarázza a következtetései mögött meghúzódó megközelítés lényegét:

„A tulajdonosi érdeket keletkeztető hazai jogi alap követelményével kapcsolatos esetjogi kifejezések sokfélesége ellenére a kifejezések közös tartalma a következőképpen összegezhető: ahhoz, hogy valamely jogos várákozás jószággként (possession) kerüljön elismerésre, a kérelmezőnek olyan állítható joggal kell rendelkeznie, amely – a *Kopecký* ítélet 52. bekezdésében foglalt [...] elvet alkalmazva – nem nélkülözi a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdeket.”

Ez az állítás nehezen érthető. Először is, nem világos, hogy a hivatkozott *várakozás* és *állítható jog* ugyanazon vagy különböző állami szervekkel szemben nyújt-e védelmet (ld. a 6. bekezdést alább). Másodszor, ha valamely jogalany rendelkezik olyan *állítható joggal*, amely védelmet nyújt számára valamely állami szervvel szemben, akkor a jogalany ugyanezen szervvel szembeni jogi pozíciójának *jogos várakozássá* minősítésének mi a hozzáadott értéke? Harmadszor, ha valamely jogalany valamely állami szervvel szemben *állítható joggal* rendelkezik, akkor hogyan nélkülözheti a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdeket? *Állítható jog* csak a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi érdek fennállása esetén létezik. Másrészt, nem minden jogi érdeket véd szubjektív jog.

Továbbá, a kérelmező ezen ügybeli specifikus jogi helyzetével kapcsolatos, később kifejtett érvelés (ld. a 95-111. bekezdéseket) nem utal vissza a 79. bekezdésben használt fogalmakra. Ez az érvelés azt a benyomást kelti, hogy a kérelmező jogi helyzete nem *állítható jogként*, hanem a szubjektív jognál gyengébb védelmet élvező *jogos várakozásként* tételeződik.

Véleményem szerint az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt javak fogalmának hatálya a (vagyon értékű) szubjektív jogokra korlátozódik, és nem foglalja magában a jogos várakozásokat, amelyek nem alapulnak szubjektív jogokon (ld. a nyolc kisebbségi bírő különvéleményének 4. bekezdését).

5. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben vett *javak* kategóriája rendkívül eltérő jellegű szubjektív jogokat foglal magában, így – többek között – ingó és ingatlan dolgok tulajdonjogát, egyéb *erga omnes* hatályú, dologhoz kapcsolódó jogokat, szellemi tulajdonon fennálló vagyon értékű jogokat és immateriális javakon fennálló egyéb vagyon értékű jogokat, kártérítésből vagy más személyekkel kötött szerződésekből fakadó magánjogi követeléseket, valamint társadalombiztosítási juttatásokra való szerzett jogok. E jogok ereje és a védelem mértéke a jogok természetétől és azon értékek súlyától függően, amelyeken a jogok alapulnak, szükségképpen eltérő.

6. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alkalmazásának egyik legnagyobb nehézsége a hazai jog, valamint az Egyezmény közötti illeszkedéssel kapcsolatos. Annak megállapításához, hogy valamely jóság (possession) létezik-e, a hazai jogot kell elemezni (ld. az ítélet 89. bekezdését, valamint a különvélemény 10. bekezdését). A jóság a hazai jog által meghatározott szubjektív jog. Csak abban az esetben létezik, ha a hazai jogban létezik, és csak olyan mértékben létezik, amilyen mértékben a hazai jog elismeri. A hazai jog különösen a jog jogosultját és kötelezettjét, a jog tartalmát, a kötelezett e joggal kapcsolatos kötelezettségeinek körét, valamint a védelem eszközeit és mértékét határozza meg. Ez utóbbi elem fontosságát nem szabad alábecsülni, mivel – más elemekkel együtt – ez határozza meg az adott jog tartalmát. Valamely jog bizonyos erővel rendelkező jogként létezik. Egyes jogok feltétlenek és erős védelmet élveznek – beleértve a jogalkotóval szembeni védelmet is –, míg más jogok nem olyan erősek és gyenge védelmet élveznek, különösen a jogalkotóval szemben.

A Bíróság bevett esetjoga – nem vitatottan – nem keletkeztet jogot meghatározott társadalombiztosítási juttatásokhoz (ld. az ítélet 82. és a különvélemény 13. bekezdését). Általánosabban, az Egyezmény nem keletkeztet meghatározott javakat. A jogalkotó elvileg szabadon eldöntheti, hogy egy adott érdeket szubjektív jogokkal (az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti javakkal) kíván-e védelemben részesíteni. Ha a jogalkotónak szabadságában áll, hogy javakat teremtsen, akkor logikus a jogalkotó ahhoz való szabadságának az elismerése is, hogy meghatározza az egyes jogok számára biztosítandó védelem erejét. Ha a jogalkotónak szabadságában áll, hogy egy adott jogot biztosítson vagy ne biztosítson, akkor létezik-e olyan érv, amely szerint a jogalkotó nem biztosíthat bizonytalan vagy feltételes jogot? Ha az Egyezmény nem követeli meg valamely jog

biztosítását, akkor megtiltja ezen jog gyenge jogkénti biztosítását? Továbbá, a jogállamiság alapján álló államokban gyakran komoly indokok állnak fenn arra vonatkozóan, hogy más alapvető értékek védelme érdekében csak korlátozott védelmet élvező gyenge jogok kerüljenek biztosításra.

Az Egyezmény, elvileg, a hazai jogban meghatározott javakat védi. Valamely jószág akkor részesül védelemben, ha létezik, és abban a mértékben, amilyen mértékben létezik. Vagyis, az Egyezmény nem létező jogokat nem alakít létező jogokká. Hasonlóképpen logikus lenne annak a következtetésnek a levonása, hogy az Egyezmény nem alakíthat gyenge jogokat erős jogokká, ki nem kényszeríthető igényeket kikényszeríthető igényekké, értékvesztett vagyonelemet egészséges vagyonelemmé.

Másképp viszont, ha az Egyezmény csak abban a mértékben védi a javakat, amilyen mértékben e javak a hazai jog alapján léteznek és védelemben részesülnek, akkor az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének gyakorlati hatása rendkívül korlátozott lenne. A Bíróság szerepe pusztán annak ellenőrzésére szorítkozna, hogy a létező hazai jog helyesen került-e alkalmazásra. Fennállhatnak olyan körülmények, amikor a hazai jogban gyenge védelmet élvező javak az Egyezmény alapján erősebb védelmet igényelhetnek. Egy gyenge jognak az Egyezmény erejével történő erős joggá alakítását a Bíróságnak kifejezetten ki kell mondania és igazolnia kell.

Valamely gyenge jognak az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett történő erős joggá alakítása különösen akkor lehet igazolt, ha a hazai jogban elismert jog korlátozható vagy megvonható. Ezen elv alkalmazása az értékek mérlegelését kívánja meg. A különböző értékek nemzeti Alkotmány, illetve Egyezmény szerinti súlya eltérhet, ezért a mérlegelés eredménye is eltérő lehet. A Bíróság feladata annak biztosítása, hogy az értékek mérlegelése során a Magas Szerződő Felek ne lépjenek túl a számukra biztosított mérlegelési jogkört – például az Egyezményben védett értékek súlyának túlzott csökkentésével.

A kérdést még bonyolultabbá teszi a nemzeti jog hierarchikus struktúrája. Ugyanazon jog erős védelmet élvezhet a közigazgatási hatóságokkal szemben, és gyenge védelemben részesülhet a jogalkotóval szemben. Továbbá, egy jogalany jogi helyzetében együttesen lehet jelen szubjektív jog (közigazgatási hatóságokkal szemben), valamint jogos várakozás (a jogalkotóval szemben). A közigazgatással szemben, illetve a jogalkotóval szemben rendelkezésre álló védelem eltérő voltából igen összetett jogi problémák fakadhatnak.

Ha egy szubjektív jogba történt beavatkozás jogalkotói természetű, akkor felmerül a kérdés, hogy az adott jog védelemben részesül-e a jogalkotóval szemben. Ha a hazai jogrendszer alapján valamely jogalany joga egyértelműen nem részesül védelemben a jogalkotóval szemben, akkor a Bíróság nem alakíthatja át az ilyen, csak a közigazgatási hatóságokkal és a bíróságokkal szemben védelemben részesülő jogot a jogalkotóval szemben is védelmet élvező joggá, kivéve, ha az ilyen átalakítás mellett speciális indokok szólnak, s különösen abban az esetben, ha az ütköző értékek Egyezmény szerinti súlya eltér az értékek nemzeti Alkotmány szerinti súlyától.

7. A társadalombiztosítási juttatásokhoz való szubjektív jogok az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben javak. Egy ilyen szubjektív jog teljes megvonása vagy korlátozása a javakba történő beavatkozásnak minősül, és meg kell felelnie az Egyezményben lefektetett kritériumoknak. Az ilyen beavatkozásnak jogalappal kell rendelkeznie a nemzeti jogban, és tiszteletben kell tartania az arányosság követelményét.

Fontos hangsúlyozni, hogy a javak, valamint a beavatkozás beazonosításához a kiindulópontot a beavatkozás időpontját megelőzően hatályos jog képezi. Az számít, hogy a jogalany a beavatkozás időpontját megelőzően rendelkezett-e az adott szubjektív joggal (vagy kikényszeríthető igénnyel).

A társadalombiztosítási jogok számára az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján biztosított védelem mértéke számos tényezőtől függ. Amint azt a nyolc bíró különvéleménye helyesen

megállapítja, a hozzájárulás szintjével közvetlen kapcsolatban álló juttatások erősebb védelmet kívánnak meg, mint a többi jog. Ez azonban nem az egyetlen figyelembe veendő paraméter.

Az ítéletben foglalt indoklás jelentőséget tulajdonít a szóban forgó juttatás hozzájárulási jellegének, ami implicite azt jelenti, hogy a hozzájárulástól függő juttatásoknak erősebb védelmet kell élvezniük, mint a hozzájárulásoktól nem függő juttatásoknak (ld. a 99. és 105. bekezdést). Én elfogadom ezt a megközelítést, ami egyértelműen eltér a *Stec and Others v. the United Kingdom* ([GC], nos. 65731/01 and 65900/01, ECHR 2006-VI) ítéletben kifejtett állásponttól. A biztosított személyek általi, a társadalombiztosítási juttatások finanszírozását célzó, hozzájárulások teljesítésével történő pénzügyi részvétel valóban jelentős érv az ezen hozzájárulásokból finanszírozott juttatások védelemben részesítése mellett. Ez erős morális alapul szolgál egy kölcsönös (de nem szükségképpen egyenlően kétoldalú) kötelezettséghez. A hozzájáruláson alapuló, de a hozzájárulási szinthez közvetlenül nem kapcsolódó jogok esetében azonban a védelem megkívánt szintje alacsonyabb, mint a hozzájárulási szinthez közvetlenül kapcsolódó juttatások esetén.

Továbbá, véleményem szerint a bért vagy fizetést helyettesítő juttatások – így az öregségi nyugdíjak és a rokkantsági nyugdíjak – sokkal erősebb védelmet igényelnek, mint azok a juttatások, amelyek csupán kiegészítik az egyéb jövedelmeket.

Azt is fontos figyelembe venni, hogy egy adott juttatást meghatározott időszakra, kritériumok teljesítésétől függő meghatározott időszakra, vagy meghatározatlan időszakra nyújtják-e. Ha a jogalkotó egy viszonylag pontosan meghatározott időkeretre írja elő a juttatás folyósítását, akkor ez a tényező érvként szolgálhat erősebb védelem biztosítása mellett.

8. A jelen ügyben nem szükséges a jogos várakozás fogalmához folyamodni a kérelmező jogi helyzetének meghatározásához. A kérelmező 2010. február 1. előtt szubjektív joggal rendelkezett rokkantsági nyugdíjra. Ezt a jogot egy közigazgatási aktus megerősítette, és 2010. január végéig a kérelmező ténylegesen nyugdíjban részesült. A kérelmező annak a feltételnek is megfelelt, hogy 2011 második félévében valamely időpontban rokkantsági nyugdíjban vagy rehabilitációs járadékban részesüljön, s ezt a tényt a 2011. december 13-i határozat (ld. az ítélet 17. bekezdését) megerősítette. A kérelmező szubjektív joggal (kikényszeríthető igénnyel) rendelkezett arra, hogy ezen két juttatás valamelyikében részesüljön, még akkor is, ha ezt a jogot nem erősítette meg közigazgatási aktus. Ez a jog továbbá az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben jószágnak minősült. Ez az a pont, amelyen az én álláspontom alapvetően eltér a kisebbséget alkotó kollégák véleményétől.

Ha a kérelmező ezen juttatások valamelyikéhez való jogát 2011. december 31-én tiszteletben tarották volna, akkor 2012. január 1-jét követően, az azon időpontban hatályba lépett jogszabály alapján is jogosult lett volna ezen két juttatásra. A kérelmező egyedi körülményei között a kérelmező szubjektív jogának 2012. január 1. előtti tényleges végrehajtása jogosulti státuszt biztosított volna a kérelmező számára a szóban forgó szubjektív jogra az ezen időpontot követő időszakban.

9. A magyar jogrendszer elemzéséből az a következtetés vonható le, hogy szólnak érvek a kérelmező jogának erős védelemben részesítése mellett, de komoly érvek szólnak az ilyen védelemben részesítés ellen is.

Egyrészt, a szóban forgó juttatások hozzájáruláson alapultak, és elvileg jövedelemhelyettesítő funkcióval rendelkeztek. Továbbá, a 2010. február 1. előtti, valamint a 2011 végén hatályos jogszabályok meghatározott időkeretet írtak elő ezen jogok végrehajtására. E jogok addig voltak megítélendőek és végrehajtandók, amíg a jogosultak egészségi állapota nem javult. Ezek az érvek a szóban forgó juttatások tekintetében erős védelemben részesítést indokolnak az állami beavatkozással szemben, legyen az jogalkotói, közigazgatási vagy bírói formájú beavatkozás.

Továbbá, Magyarország 2013. december 31-ig hatályos Alkotmánya biztosította a társadalombiztosításhoz való jogot. Igaz, a 2011. június 6-i törvény olyan új (3) bekezdést iktatott az Alkotmány 70/E. cikkébe, amely az általános öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyek számára folyósított nyugdíjak védelmét gyengítette. Azonban fontos hangsúlyozni, hogy a szóban forgó bekezdés alapján a rokkantsági nyugdíj abban az esetben volt csökkenthető vagy megvonható, ha az érintett személy képes volt munkavégzésre. Az Alkotmány nem engedte meg a munkaképtelen személyek számára folyósított rokkantsági nyugdíjak teljes megvonását. Ezért nem állítható, hogy a magyar Alkotmány betűje szerint a kérelmező által megszerzett szubjektív jog nem részesült alkotmányos védelemben az Országgyűléssel szemben. Továbbá, a magyar Alkotmány szerint a rokkantsági nyugdíjak védelmének tényleges mértéke az ütköző alkotmányos értékek megfelelő egyensúlyba állításának a függvénye.

Ugyanakkor, az alkotmányos védelem alkotmánybíróági esetjogban lefektetett köre igen szűk (ld. az ítélet indoklásának 32. és 33. bekezdését). A 2011. évi Alaptörvény (az új Alkotmány), amely 2012. január 1-jén lépett hatályba, tovább csökkentette a szociális jogok védelmi szintjét. Ezek a tényezők erős érvként szolgálnak a szóban forgó javak tekintetében a jogalkotói beavatkozással szembeni erősebb védelem ellen.

Véleményem szerint a jelen ügyben a döntő tényező a juttatás jellege. A juttatás célja az volt, hogy helyettesítse a munkajövedelmet olyan személyek esetében, akik munkavégzésre nem képesek. Ez igazolja a jog jogosultját jogszabályi változásokkal szemben megillető védelem erejének alapos megvizsgálását.

10. A kérelmező szubjektív jogaiba történt beavatkozásra több fázisban került sor, s a beavatkozásnak több dimenziója is volt. Először, a kérelmezőt 2010. február 1-től a rokkantsági szint meghatározására szolgáló olyan új módszer alapján fosztották meg rokkantsági nyugdíjától, amely módszert nem törvényhozó által hozott, nem törvényben foglalt rendelkezések írtak elő. Másodszor, úgy tűnik, hogy 2011 második felében a kérelmező a közigazgatási hatóságok inaktivitása miatt nem kaphatott sem rokkantsági nyugdíjat, sem rehabilitációs járadékot, holott ez utóbbira jogosult volt. Harmadszor, 2012. január 1-i hatállyal a kérelmezőt a nemzeti parlament döntése alapján jogszabályváltoztatással kifejezetten megfosztották attól a jogától, hogy ezen két ellátás valamelyikében részesülhessen.

A Kamara ítélete rögzítette, hogy mivel a kérelmező a hathónapos határidőn túl nyújtotta be kérelmét, a 2011. április 1-jei ítélethez vezető eljárást a Kamara nem vizsgálhatja (ld. a Kamara ítéletének 31. bekezdését). Ez nem teljesen egyértelmű, de nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a Bíróság nem vizsgálhatja a kérelmező 2010. január 31-ét követően fennállt jogi helyzetét.

A Nagykamara kijelentette: megvizsgálja, hogy a 2013. június 20-i ítélettel záruló eljárás összeegyeztethető volt-e az Egyezményvel (ld. a 91. és 92. bekezdést). Ami számít, az nem ezen eljárás kimenetele, hanem a kérelmezőnek a hazai jogban meghatározott és ezen hazai ítélet által megerősített jogi helyzete.

11. Az a kérdés merül fel, hogy a fent (a 8. bekezdésben) hivatkozott első beavatkozás egyszeri beavatkozás vagy folyamatos helyzet volt-e. Az e kérdésre adott válaszok vitathatók. A kisebbséget alkotó kollégáim szerint egyszeri jogsértés történt. Mivel a 2010. február 1-jén hatályos jogszabály időkeretet állított fel a szóban forgó jog végrehajtására (amíg az egyén egészsége nem javul), én arra hajlok, hogy a kérelmező 2010. február 1-jét követően fennálló jogi helyzetét az azon időpont előtt megszerzett szubjektív joga tekintetében folyamatos beavatkozásnak tekintsem. De még ha ezen első beavatkozást a hathónapos időszak számítása szempontjából egyszeri beavatkozásnak tekintjük is, 2011 második felében kétségtávol egy új szubjektív jogról és az ezen szubjektív jogba történt (fent

ismertetett) új – kétszeres – beavatkozásról van szó. Beavatkozás először a közigazgatási hatóságok részéről történt, a jogalkotói beavatkozásra csak később került sor.

A jelen ügyben a kérelmező jogába történt beavatkozás kezdetben közigazgatási jellegű volt. Azonban a 2012. január 1-jétől hatályos jogalkotói beavatkozás értékelésétől sem lehet eltekinteni. Amint fentebb kifejtésre került, a szóban forgó juttatás jellege miatt egy ilyen értékelés nem jogszerűtlen. Ezért indokolt a kérelmező javaiba történt (mind közigazgatási, mind jogalkotói) beavatkozás arányosságának az alapos vizsgálata. Álláspontom szerint a beavatkozás nem volt arányos, s ebben a vonatkozásban egyetértek az ítélet indoklásával.

Végül mégiscsak odaérkeztünk, hogy egy, a hazai jogban a jogalkotóval szemben korlátozott védelemben részesített jogot olyan joggá alakítottunk, ami erősebb védelemben részesül a jogalkotóval szemben. A szóban forgó jog speciális jellege azonban igazolja ezt a megközelítést.

12. Egy bíróság legitimációjának első és legfontosabb feltétele az érvelés pontossága, világossága és módszertani helyessége. Csak a megfelelő érveléssel alátámasztott ítéletek vívhatják ki az állampolgárok tiszteletét. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának ebben a vonatkozásban a lehető legmagasabb mérce lefektetésével kell megszilárdítania a jogállamiságot. Igaz, hogy a Bíróság az alapvető emberi jogi jogvédelem európai minimumstandardjait fekteti le, de ez a tény nem gátolhatja a Bíróságot abban, hogy a jogi érvelés művészete terén kiválóságra törekedjen és azt elősegítse.

Ebben a vonatkozásban két kérdést szeretnék felvetni. Először, megjegyzem, hogy az ítélet nem kísérli meg a lehetséges ellenérvek megfontolását és megvitatását; különösen, figyelmen kívül hagyja a kisebbség által előadott érveket. Ilyen érvelési stratégia alkalmazása problematikus. Én úgy vélem, hogy a kisebbség érvelése alapos megfontolást és komoly megvitatást érdemel.

Másodszor, számos európai államban a hazai bíróságok rendkívül magas színvonalú indoklást nyújtanak a bírósági határozatokban. Különösen, igen nagy figyelmet szentelnek a fogalmi apparátus pontosságának, és világosan lefektetik az alkalmazandó értelmezési szabályokat. A jelen ügyben az indoklás minősége nem éri el a legelőrehaladottabb államokban megszokott szorgalom szintjét. Ebből a perspektívából nézve az ítélet indoklása sok európai jogász számára visszalépésnek tűnhet a jog uralma alatt álló demokratikus államra vonatkozó standardok kidolgozásának folyamatában. Az ilyen helyzet azon túl, hogy megnehezíti az alperes állam számára az Egyezmény végrehajtását és kihatással van a Bíróság tekintélyére, az európai jogi kultúrára is hátrányos hatást gyakorol.

**NUßBERGER, HIRVELÄ, BIANKU, YUDKIVSKA, MØSE, LEMMENS
ÉS O’LEARY BÍRÓK EGYÜTTES KÜLÖNVÉLEMÉNYE**

1. Sajnálattunkra mi nem tudjuk osztani a többség azon álláspontját, hogy az Egyezményhez fűzött Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét megsértették. Véleményünk szerint ez a rendelkezés nem alkalmazható a jelen ügy körülményeire. Továbbá, mivel szerintünk az Első kiegészítő jegyzőkönyvhez fűzött 1. cikket nem sértették meg, a többséggel szemben mi úgy véljük, hogy az Egyezmény 8. cikkének állítólagos megsértésével kapcsolatos kérdésről külön is ki kell fejtenünk álláspontunkat.

**A. AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZÖTT ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1.
CIKKÉNEK MEGSÉRTÉSE**

1. Általános elvek

2. Annak hangsúlyozásával kell kezdenünk, hogy véleményünk ezen részét Wojtyczek bíróval együtt fogalmaztuk meg. Mivel a Bíróság Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével kapcsolatos

esetjogából leszűrhető általános elveket mi lényegesen eltérően értelmezzük, mint a Bíróság ítéletében foglalt többségi vélemény, szükségesnek látszik, hogy a joggyakorlat átfogó elemzését végezzük el, és ne korlátozzuk magunkat az ítélet csak a jelen ügyet érintő azon részeinek a kritikájára, amelyekkel nem értünk egyet.

(a) Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya általában

3. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének 1. bekezdésében szereplő „javak” (possessions) fogalma autonóm jelentéssel rendelkezik, amely nem korlátozódik az anyagi javak tulajdonlására, és független a hazai jogban alkalmazott formális osztályozástól: bizonyos – vagyonelemeknek (assets) minősülő – egyéb jogok és érdekek is „tulajdonhoz fűződő jogok”-nak, s ilyen módon ezen rendelkezés alkalmazásában „javak”-nak tekinthetők (ld. *Beyeler v. Italy* [GC], no. 33202/96, § 100, ECHR 2000-I; *Broniowski v. Poland* (dec.) [GC], no. 31443/96, § 98, ECHR 2002-X; *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal* [GC], no. 73049/01, § 63, ECHR 2007-I; *Depalle v. France* [GC], no. 34044/02, § 62, ECHR 2010; *Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano v. Italy* [GC], no. 38433/09, § 171, ECHR 2012; *Fabris v. France* [GC], no. 16574/08, § 49, ECHR 2013 (extracts); és *Parrillo v. Italy* [GC], no. 46470/11, § 211, ECHR 2015).

4. Esetjogában a Bíróság elismerte a „jogos várákozás” fogalmának relevanciáját a „javak” fogalmával összefüggésben (kiinduló esetjogként ld. *Pine Valley Developments Ltd and Others v. Ireland*, 29 November 1991, § 51, Series A no. 222, és *Pressos Compania Naviera S.A. and Others v. Belgium*, 20 November 1995, § 31, Series A no. 332). A Bíróság bevett estjoga szerint valamely „jogos várákozás” önmagában nem minősül az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett érdeknek. Az esetjog szerint „ilyen várákozás az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá eső ’vagyonelem’ hiányában nem hívható fel” (ld. *Kopecký v. Slovakia* [GC], no. 44912/98, § 48, ECHR 2004-IX; és *Maurice v. France* [GC], no. 11810/03, § 65, ECHR 2005-IX).

5. Olyan körülmények között, amikor a kérelmezőkről nem volt elmondható, hogy észszerűen megállapított, aktuálisan kikényszeríthető igénnyel rendelkeztek, a Bíróság számos ügyben azt állapította meg, hogy a kérelmezők nem rendelkeztek „jogos várákozás”-sal (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 49, valamint az ítélet 49-51. bekezdéseiben hivatkozott eseteket). A Bíróság esetjoga nem írja elő kritériumként „valódi jogvita” vagy „érvekkel alátámasztható igény” meglétét az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett valamely „jogos várákozás” fennállásának eldöntéséhez (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 52, és *Maurice*, § 66). Ellenkezőleg, ha a tulajdonosi érdek igény jellegű, akkor a Bíróság szerint az ilyen érdek csak akkor tekinthető „vagyonelem”-nek, ha a hazai jogban kellő alappal rendelkezik, például ha létezését a hazai jogban bevett esetjog erősíti meg (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 49 és § 52; a fent hivatkozott *Maurice*, § 66; a fent hivatkozott *Anheuser-Busch Inc.*, § 65; *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], no. 63235/00, § 94, ECHR 2007-II; a fent hivatkozott *Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano*, § 173; és a fent hivatkozott *Parrillo*, § 213).

6. Ez az elv a Bíróság esetjogában más módon is lefektetésre került. A Bíróság például számos ügyben utólagosan megvizsgálta, hogy a kérelmezők „kellően megállapított igénnyel rendelkeztek-e ahhoz, hogy az igény végrehajtható legyen” (ld. *Gratzinger and Gratzingerova v. the Czech Republic* (dec.), no. 39794/98, § 74, ECHR 2002-VII); hogy „bizonyítottak-e a hazai jog alapján állítható jogot a jóléti juttatásra” (ld. *Stec and Others v. the United Kingdom* (dec.) [GC], no. 65731/01 és no. 65900/01, § 51, ECHR 2005-X); vagy, hogy az érintett személyek megfeleltek-e „a nemzeti jogban az

adott formájú juttatás tekintetében előírt jogi feltételeknek” (pl. *Richardson v. the United Kingdom* (dec.), no. 26252/08, § 17, 10 April 2012).

7. Egyes ügyekben a „jogos várakozás” olyan helyzetekhez kapcsolódott, amelyekben a személyek megalapozottan bízhattak abban, hogy valamely jogi aktust nem fognak utólag, számukra hátrányos módon érvénytelenné nyilvánítani (ld. (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 47, és *Noreikienė and Noreika v. Lithuania*, no. 17285/08, § 36, 24 November 2015). Ilyen jogi aktus lehet például egy szerződés (ld. *Stretch v. the United Kingdom*, no. 44277/98, § 35, 24 June 2003), előnyt biztosító vagy jogot elismerő közigazgatási határozat (ld. a fent hivatkozott *Pine Valley Developments Ltd and Others*, § 51; *Moskal v. Poland*, no. 10373/05, § 45, 15 September 2009; és *Hasani v. Croatia* (dec.), no. 20844/09, 30 September 2010), vagy egy bírósági határozat (ld. a fent hivatkozott *Gratzinger and Gratzingerova*, § 73, és *Velikoda v. Ukraine* (dec.), no. 43331/12, § 20, 3 June 2014). Ilyen esetekben a „jogos várakozás” egy olyan jogi aktusra történő észszerű támaszkodáson alapul, amely szilárd jogi alappal rendelkezik és dologi jogi jogosultságokkal kapcsolatos (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 47).

8. Más ügyekben a „jogos várakozás” egyszerűen egy hazai jogi rendelkezés által szabályozott helyzetből fakadó igényhez kapcsolódik. Ha a kérelmező – például bevett esetjogra hivatkozva – azzal tud érvelni, hogy a hazai jog alapján igénye ténylegesen érvényesíthető és megítélésre fog kerülni a javára (ld. a fent hivatkozott *Gratzinger and Gratzingerova*, § 72, és a fent hivatkozott *Maurice*, § 66), akkor az igény „vagyonelem”-nek minősül az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 48, amely hivatkozik a *Pressos Compania Naviera S.A. and Others* ítélet 31. bekezdésére).

9. A jogos várakozásnak a reménynél konkrétabbnak kell lennie (ld. a fent hivatkozott *Gratzinger and Gratzingerova*, § 73, és a fent hivatkozott *Kopecký*, § 49). Az a remény, hogy egy régen elenyészett tulajdonjog feléleszthető, vagy hogy egy hosszú ideje hatékonyan nem gyakorolható régi tulajdonjog továbbélése elismertethető, nem minősül „jóság”-nak az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben (ld. *Malhous v. the Czech Republic* (dec.) [GC], no. 33071/96, ECHR 2000-XII, valamint az abban hivatkozott eseteket; ld. még *Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany* [GC], no. 42527/98, § 83, ECHR 2001-VIII; a fent hivatkozott *Gratzinger and Gratzingerova*, § 69; a fent hivatkozott *Kopecký*, § 35 (c); a fent hivatkozott *Fabris*, § 50).

10. Összefoglalva, ha a tulajdonosi érdek igény jellegű, akkor abban az esetben tekinthető az Első kiegészítő jegyzőkönyvben foglalt garanciákat felhívó „vagyonelem”-nek, ha meghatározott jogi aktuson alapul, vagy a hazai jogban kellő alappal rendelkezik, például ha létezik a fennállását megerősítő, bevett hazai bírósági esetjog. Ezzel szemben nem keletkezik jogos várakozás akkor, ha a hazai jog helyes értelmezése és alkalmazása vitatott, és a kérelmező beadványait a nemzeti bíróságok ezt követően elutasítják (ld. a fent hivatkozott *Kopecký*, § 50; a fent hivatkozott *Anheuser-Busch Inc.*, § 65; és a fent hivatkozott *Centro Europa 7 S.r.l. and Di Stefano*, § 173).

(b) Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya szociális juttatások tekintetében

11. A modern demokratikus államokban sok ember megélhetése – élete során mindvégig vagy egy ideig – teljes mértékben a társadalombiztosítási és jóléti ellátásoktól függ. Számos nemzeti jogrendszer felismeri, hogy az ilyen egyéneknek bizonyos fokú bizonyosságra és biztonságra van szükségük, s a jogosultsági feltételeknek való megfelelés esetén alanyi jogként írja elő juttatások folyósítását számukra (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 51), a fent hivatkozott *Moskal*, § 39; és *Wieczorek v. Poland*, no. 18176/05, § 65, 8 December 2009).

12. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatályára vonatkozó általános elvek a társadalombiztosítási és jóléti juttatások tekintetében is relevánsok (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 54; a fent hivatkozott *Moskal*, § 38; és *Stummer v. Austria* [GC], no. 37452/02, § 82, ECHR 2011). Különösen, a Bíróság többször megállapította, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke, mint olyan, nem biztosít meghatározott összegű nyugdíjhoz vagy szociális ellátáshoz való jogot (ld. például a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson v. Iceland*, no. 60669/00, § 39, ECHR 2004-IX, és *Wieczorek*, § 57). Az Egyezményben biztosított jogok és szabadságok nem foglalják magukban a meghatározott összegű öregségi nyugdíjhoz vagy szociális juttatáshoz való jogot (ld. például *Aunola v. Finland* (dec.), no. 30517/96, 15 March 2001; *Pravednaya v. Russia*, no. 69529/01, § 37, 18 November 2004; és *Da Silva Carvalho Rico v. Portugal* (dec.), no. 13341/14, § 30, 1 September 2015).

13. Az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke nem korlátozza a Szerződő Államok azzal kapcsolatos döntési szabadságát, hogy kívánnak-e valamilyen formájú társadalombiztosítási rendszert működtetni, vagy hogy milyen típusú és összegű juttatásokat kívánnak biztosítani az ilyen rendszerben. Ha azonban valamely Szerződő Állam hatályos jogi szabályozása – előzetes hozzájárulások fizetésétől függően vagy attól függetlenül – alanyi jogként biztosít egy adott jóléti juttatást vagy nyugdíjat, akkor ezen jogi szabályozást olyannak kell tekinteni, mint amely a feltételeket teljesítő személyek tekintetében az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá eső tulajdonosi érdeket keletkeztet (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.) § 54; *Andrejeva v. Latvia* [GC], no. 55707/00, § 77, ECHR 2009; *Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 42184/05, § 64, ECHR 2010; és a fent hivatkozott *Stummer*, § 82).

14. Az Európa Tanács tagállamaiban sokféle társadalombiztosítási juttatás létezik, amelyek szubjektív jogok formájában védettek. A juttatások fedezésének módjai is különbözőek: egyes juttatásokat speciális alaphoz történő hozzájárulásokból fizetnek; másokat az igénylő hozzájárulásaitól függően folyósítják; számos juttatást pedig az általános adókból, jogszabályban meghatározott jogállás alapján folyósítanak (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.), § 50).

15. Kötelező befizetések – például nyugdíjpénztárba vagy társadalombiztosítási rendszerbe történő – teljesítése bizonyos körülmények között már azt megelőzően is az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett tulajdonjogot keletkeztet, hogy a hozzájárulásokat fizető személy a nyugdíjban vagy juttatásban való tényleges részesüléshez szükséges összes feltételt teljesítette volna. Ilyen helyzet áll elő akkor, amikor a teljesített hozzájárulások, valamint a megítélt juttatások szintje között közvetlen kapcsolat áll fenn (ld. a fent hivatkozott *Stec and Others* (dec.) § 43) vagy, más szavakkal, amikor a hozzájárulás teljesítése tulajdonjogot keletkeztet a nyugdíj alap egy adott hányadára (ld. *T. v. Sweden*, no. 10671/83, Commission decision of 4 March 1985, *Decisions and Reports* 42, p. 229). Ilyen helyzetben a hozzájárulást teljesítő személynek kikényszeríthető igénye keletkezik az alaphoz való részesedésre.

16. Ez a helyzet különbözik attól a helyzettől, amikor nincs közvetlen kapcsolat a hozzájárulások szintje és a juttatott ellátás között. Igaz, a Bíróság megállapította, hogy a munkaviszonyon alapuló nyugdíj vagy juttatás tulajdonjoghoz hasonlítható akkor, ha meghatározott hozzájárulások kerültek befizetésre (ld. a fent hivatkozott *T. v. Sweden*; és *Klein v. Austria*, no. 57028/00, §§ 42-45, 3 March 2011). Meg kell jegyezni, hogy az ilyen rendszerben a hozzájárulások befizetése az ellátásban való részesülés előfeltétele. Vagyis hozzájárulás teljesítése nélkül nincs ellátásra való jogosultság.

Az ellátás azonban csak azon személyek számára kerül folyósításra, akik nem csupán hozzájárulásokat teljesítettek, hanem a hazai jogban lefektetett egyéb feltételeknek is megfelelnek (a munkanélküli segélyre való jogosultság lejárta után gyorssegélyre jogot keletkeztető munkanélküliségi

biztosítási alaphoz történt hozzájárulásokkal kapcsolatosan ld. *Gaygusuz v. Austria*, 16 September 1996, § 39, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV; see also *Bellet, Huertas and Vialatte v. France* (dec.), nos. 40832/98, 40833/98 és 40906/98, 27 April 1999). Ilyen helyzetben a hozzájárulásokat teljesített személy csak akkor rendelkezik kikényszeríthető joggal, amikor teljesíti az ellátásban részesüléshez előírt valamennyi feltételt.

17. Ebben a vonatkozásban az a tény, hogy valaki belépett valamely állami társadalombiztosítási rendszerbe és ezen rendszer részét alkotja (akár olyan kötelező rendszerét is, mint amiről a jelen ügyben szó van), nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a rendszer nem változtatható meg akár a kifizetésre való jogosultság feltételei, akár pedig a juttatás vagy a nyugdíj összege tekintetében (ld. a fent hivatkozott *Richardson*, § 17, és *Damjanac v. Croatia*, no. 52943/10, § 86, 24 October 2013; ld. továbbá *Müller v. Austria*, no. 5849/72, Commission's report of 1 October 1975, DR 3, p. 25, § 30 és § 31; *Skorkiewicz v. Poland* (dec.), no. 39860/98, 1 June 1999; és a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 39). Valójában a Bíróság elfogadta a társadalombiztosítással kapcsolatos jogszabálmódosítások lehetőségét; ilyen módosítások a társadalmi változásokra és a szociális támogatásra szoruló személykategóriák változó megítélésére, valamint az egyéni helyzetek változásaira adott válaszként kerülhetnek elfogadásra (ld. a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 67).

18. Ha egy személy teljesíti azokat a feltételeket, amelyek valamely – előzetes hozzájárulás teljesítésétől függő vagy nem függő – társadalombiztosítási vagy jóléti juttatásban való részesüléshez szükségesek, akkor az ilyen személy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett, „vagyonalem”-nek minősülő igénnyel rendelkezik (ellentétes esetjogra ld. *Bladh v. Sweden* (dec.), no. 46125/06, 10 November 2009). Meg kell jegyezni, hogy ez az igény csak addig kényszeríthető ki, amíg a jogosultság fennáll, vagyis addig, amíg a személy eleget tesz a hazai jogban előírt követelményeknek (ld. a fent hivatkozott *Velikoda*, § 23).

19. Valamely társadalombiztosítási vagy jóléti juttatásra való jogosultság elvesztése kapcsán két helyzetet kell egymástól megkülönböztetni.

20. Ha – egyrészt – a juttatás összege az alkalmazandó szabályok megváltozása miatt csökken vagy többé nem kerül folyósításra, akkor ez a javakba történő beavatkozásnak minősül, ami az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke 1. bekezdésének első mondatában foglalt általános szabály alapján igazolást igényel (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 40; *Rasmussen v. Poland*, no. 38886/05, § 71, 28 April 2009; a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 57; *Valkov and Others v. Bulgaria*, nos. 2033/04, 19125/04, 19475/04, 19490/04, 19495/04, 19497/04, 24729/04, 171/05 és 2041/05, § 84, 25 October 2011; a fent hivatkozott *Richardson*, § 17; *Grudić v. Serbia*, no. 31925/08, § 72, 17 April 2012; *Khoniakina v. Georgia*, no. 17767/08, § 72, 19 June 2012; a fent hivatkozott *Damjanac* § 85 és § 89; valamint a fent hivatkozott *Velikoda*, § 25).

21. A cikkben foglalt rendelkezés alapján történő értékelés egyik fontos megfontolása az, hogy a kérelmező társadalombiztosítási vagy jóléti rendszeri juttatásban részesüléshez való jogába olyan módon került-e sor beavatkozásra, amelynek eredményeként csorbult a személy társadalombiztosítási vagy jóléti jogainak lényege (ld. a fent hivatkozott *Kjartan Ásmundsson*, § 39; a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 57; a fent hivatkozott *Valkov and Others*, § 91; és a fent hivatkozott *Khoniakina*, § 71). A megfelelő egyensúly tesztje azonban nem alkalmazható elvontan, pusztán az elszenvedett csökkentés összegére vagy százaléka alapozva. Az ügy minden releváns elemét figyelembe kell venni (ld. *Stefanetti and Others v. Italy*, nos. 21838/10, 21849/10, 21852/10, 21822/10, 21860/10, 21863/10, 21869/10, és 21870/10, § 59, 15 April 2014). Így figyelembe kell venni az elvett juttatás jellegét is, különösen azt, hogy a juttatás olyan speciális, előnyös nyugdíjrendszerből származott-e, amely csak bizonyos személycsoportok számára volt hozzáférhető (ld. *Cichopek and Others v. Poland*

(dec.), nos. 15189/10 és egyéb kérelmek, § 137, 14 May 2013; *da Conceição Mateus and Santos Januário v. Portugal* (dec.), nos. 62235/12 és 57725/12, § 24, 8 October 2013; és a fent hivatkozott *Da Silva Carvalho Rico*, § 42).

22. Ha viszont – másrészt – az érintett személy többé már nem felel meg egy adott juttatási formában vagy nyugdíjban részesüléshez a változatlan hazai jogban előírt jogi feltételeknek, akkor nem történik beavatkozás az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében foglalt jogokba (ld. a fent hivatkozott *Rasmussen*, § 71; a fent hivatkozott *Richardson*, § 17; és a fent hivatkozott *Damjanac*, § 86 és § 88). Valamely juttatásra vagy nyugdíjra való jogosultság a kedvezményezett egyéni helyzetének változásával változhat. Ebben a vonatkozásban a Bíróság a rokkantnyugdíjakkal kapcsolatosan kimondta: az államok számára megengedett, hogy az ilyen nyugdíjban részesülő személyek egészségi állapotát felülvizsgálják annak megállapítása céljából, hogy továbbra is alkalmatlanok-e munkavégzésre, feltéve, hogy az ilyen felülvizsgálat összhangban áll a jogszabályokkal, és megfelelő eljárási garanciák mellett kerül rá sor (ld. a fent hivatkozott *Wieczorek*, § 67, és *Iwaszkiewicz v. Poland*, no. 30614/06, § 50 és § 51, 26 July 2011).

2. Az elvek alkalmazása a jelen ügyre

23. Az általános elvek jelen ügyre történő alkalmazását illetően egyetértünk a többség kiindulópontjával: a kérelmező nem panaszolhat rokkantsági nyugdíjának 2010. február 1-től történt megvonásából fakadó állítólagos „folyamatos helyzet”-et. A többséggel együtt úgy véljük, hogy a rokkantsági nyugdíj megvonása pillanatnyi jellegű aktus volt, s ebben a tekintetben a jogerős határozatot 2011. április 1-jén a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság hozta meg. Az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdésében lefektetett hathónapos szabály miatt a Bíróság nem vizsgálhatja a 2010. február 1-jei határozatot és az ezt követő, a 2011. április 1-jei ítélet meghozataláig tartó eljárást, s vizsgálatának körét a kérelmező által később – 2012. február 20-án, valamint 2012. augusztus 15-én – benyújtott rokkantsági nyugdíj iránti kérelmekkel kapcsolatos határozatokra kell korlátoznia (ld. a fenti 90-91. bekezdést).

24. Megjegyezzük, hogy a kérelmező 1975 májusa és 1997. július 14. között hozzájárulásokat teljesített a társadalombiztosítási rendszerhez (ld. a fenti 10. bekezdést). Azt azonban nem állította a kérelmező, hogy ezáltal igényt szerzett a társadalombiztosítási alaphól való meghatározható részesedésre. Ezért abból indulunk ki, hogy a hozzájárulások teljesítése pusztán a rokkantsági nyugdíjban való részesülés előfeltétele volt, ami akkor vált relevánssá, amikor a kérelmező teljesítette a hazai jogban lefektetett egyéb követelményeket (ld. a fenti 16. bekezdést). Ezért – a többséggel szemben – mi nem gondoljuk, hogy a kérelmező által teljesített hozzájárulások az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében védett tulajdonjogot keletkeztettek.

25. Továbbá, a többséghez hasonlóan megjegyezzük, hogy a szóban forgó rokkantsági ellátási rendszer 2012 előtti és utáni formája is lényegében két együttes jogosultsági kritérium alapján működött: (i) egy „egészségi feltétel” alapján, amely szerint juttatás csak olyan személyeknek járt, akiknek az egészségi és foglalkoztatási állapota a juttatást szükségessé tette, és (ii) egy „hozzájárulási feltétel” alapján, amely szolgálati idő, illetve társadalombiztosítási hozzájárulásokkal fedezett időszak meglétét kívánta meg (ld. az ítélet 93. bekezdését).

26. Amikor a kérelmező számára 2001-ben rokkantsági ellátást állapítottak meg (ld. az ítélet 11. bekezdését), akkor a releváns hatóságok úgy vélték, hogy a kérelmező a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény alapján az egészségi feltételt és a hozzájárulási feltételt is teljesítette. Ez a határozat jogos várakozást keletkeztetett arra, hogy mindaddig, amíg a kérelmező

mindkét feltételnek – különösen az egészségi feltételnek – megfelel, addig havi ellátásban fog részesülni.

27. Az az időszak, amely alatt a kérelmező rokkantsági ellátásban részesült, 2010. február 1-jéig tartott. Ebben az időpontban a releváns nyugdíjbiztosítási hatóság az egészségkárosodás mértékének megállapítására kidolgozott új módszertan alapján úgy találta, hogy a kérelmező rokkantságának mértéke csak 40 százalékos. A hatóság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmező már nem felelt meg a jogszabályban megállapított, változatlan egészségi feltételnek, ezért megvonta a kérelmező rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát (ld. az ítélet 12-14. bekezdését). Amint korábban már említésre került, a kérelmező ezen határozatot támadó jogorvoslati kérelmeit a Nyíregyházi Munkaügyi Bíróság 2011. április 1-jén jogerősen elutasította (ld. a fenti 15-16. bekezdést). Ennek következtében a kérelmező az akkor hatályos hazai jog rendelkezései alapján 2010. február 1-jétől kezdődően nem volt jogosult rokkantsági nyugdíjra, és nem részesült ilyen nyugdíjban.

28. Attól a pillanattól fogva, amikor rokkantsági nyugdíjra való jogosultsága visszavonásra került, a kérelmező már nem tudott olyan specifikus jogi aktusra hivatkozni, ami jogos várakozást támasztott volna alá arra nézve, hogy rokkantsági nyugdíjban fog részesülni. Természetesen hivatkozhatott az akkor hatályos jogszabályra, de mivel nem felelt meg a rokkantsági nyugdíjban részesüléshez szükséges összes feltételnek, ebben a vonatkozásban nem rendelkezett kikényszeríthető igénnyel. Továbbá, véleményünk szerint nem lehet úgy érvelni, hogy a kérelmező – aki korábban azért rendelkezett rokkantsági nyugdíjhoz való joggal, mert megfelelt a releváns időszakban alkalmazandó hazai jogban előírt jogosultsági követelményeknek – folyamatos jogos várakozással rendelkezett arra nézve, hogy az ellátásban vagy juttatásban mindaddig részesülni fog, amíg azon feltételek egyikének megfelel, függetlenül attól, hogy a releváns jogszabályi feltételeket hogyan módosítják, vagy hogy e feltételek az idő múlásával hogyan változnak. Valójában a kérelmező a rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát megvonó 2010. február 1-jei határozattal elveszítette az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében védett tulajdonosi érdekét.

29. Rokkantsági nyugdíjának elvesztését és fellebbezéseinek elutasítását követően a kérelmező először rokkantságának újbóli minősítését kérte. Ennek eredményeként 2011. december 13-án a másodfokú közigazgatási hatóság 50 százalékos rokkantságot állapított meg nála. Ez azonban az adott körülmények között nem volt elegendő azon következtetés levonásához, hogy a kérelmező teljesítette a hazai jogban a rokkantsági ellátásra való jogosultsághoz előírt feltételeket (ld. az ítélet 17. bekezdését). Ilyen módon a kérelmező Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti helyzetében semmilyen változás nem következett be: továbbra sem rendelkezett „kikényszeríthető igény”-nyel rokkantsági nyugdíjban való részesülésre. Az a tény, hogy a rehabilitációt előirányozták, de arra sajnálatos módon nem került sor (*ibid*), véleményünk szerint nem változtatja meg a kérelmező jogi helyzetével kapcsolatosan levont következtetést.

30. 2012. január 1-jén új jogszabály lépett hatályba a rokkantsági ellátásokkal kapcsolatosan (a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény). A törvény megváltoztatta az immár rokkantsági ellátásnak nevezett rokkantsági juttatásokra való jogosultsági feltételeket. Különösen, egy új, a korábbi jogszabályban foglaltnál szigorúbb feltételt vezetett be (ld. az ítélet 18. bekezdését). A többség szerint ez visszaható hatályú jogszabály volt (ld. az ítélet 104. bekezdését). Mi nem tudunk egyetérteni ezzel a minősítéssel. Az új jogszabály csak a jövőre nézve bírt joghatással, így bár azonnali hatályú, de nem visszaható szabályozás volt.

31. Megismételjük: a Bíróság esetjoga alapján az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke nem akadályozza az illetékes hatóságokat abban, hogy átalakítsák a vonatkozó szabályokat és

megreformálják a társadalombiztosítás rendszerét (ld. a fenti 17. bekezdést). Míg az új jogszabály szerinti rokkantsági ellátás beavatkozásnak minősülhetett azon személyek „javaiba”, akik az új jogszabály hatálybalépésének időpontjában rokkantsági nyugdíjban részesültek (ld. a fenti 20-21. bekezdést), a kérelmezővel – aki abban az időpontban a korábbi jogszabály alapján nem részesült nyugdíjban – nem ez volt a helyzet (ld. a fenti 22. bekezdést).

32. Ezért azt a kérdést, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben vett tulajdonosi érdek 2012. január 1-től kezdődően fennállt-e, az új jogszabály alapján kell megválaszolni. A korábbi jogszabályt hatályon kívül helyezték, ezért abból a jogszabályból semmilyen jogos várakozás nem fakadhatott. Vagyis, bár a kérelmező a múltban alkalmazott hozzájárulási kritériumnak megfelelt, ez a tény attól a pillanattól fogva irrelevánsná vált, amikor a releváns kritériumokat megváltoztató új jogszabály hatályba lépett. Annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazhatósága szempontjából a kérelmező igénye kellő alappal rendelkezett-e a hazai jogban, a hazai jog abban a formájában releváns, amelyben a kérelmező rokkantsági ellátás iránti, 2012. február 20-án és 2012. augusztus 15-én benyújtott kérelmeivel kapcsolatos határozatok meghozatalának időpontjában létezett.

33. Hozzá szeretnénk tenni: az a tény, hogy a kérelmező a korábbi jogszabály alapján hozzájárulásokat teljesített, nem változtat ezen a megállapításon. Valójában, amint fentebb kifejtettük, ezek a hozzájárulások nem keletkeztettek igényt a társadalombiztosítási alap valamely meghatározott hányadára, ezért nem keletkeztettek az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke alapján védett tulajdonosi érdeket (ld. a fenti 24. bekezdést).

34. Ezért a kérdés az, hogy a kérelmező rokkantsági ellátás iránti igénye kellő jogalappal rendelkezett-e a hazai jogban – ahogyan azt a hazai bíróságok értelmezték – ahhoz, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazhatósága szempontjából „vagyonelem”-nek minősüljön. Ebben a vonatkozásban szerintünk az a döntő, hogy a kérelmezőről elmondható-e, hogy megfelelt a rokkantsági ellátás feltételeinek, ahogyan azokat a hazai jog tartalmazta (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. *Koivusaari and Others v. Finland* (dec.), no. 20690/06, 23 February 2010).

35. A kérelmező a rokkantsági ellátásokról szóló jogszabály (2011. évi CXCI. törvény) alapján két kérelmet nyújtott be. Amint fentebb kifejtésre került, a rokkantsági ellátás két feltétel, egy egészségi, valamint egy – immár szigorúbb – hozzájárulási feltétel teljesítésétől függött (ld. a fenti 30. bekezdést). A kérelmező első kérelme 2012. június 5-én azon az alapon került elutasításra, hogy a kérelmező nem teljesítette az új hozzájárulási feltételt (ld. az ítélet 19. bekezdését). A második kérelmet a 2012. november 23-i határozat, az ezen határozatot hatályában fenntartó 2013. február 27-i fellebbviteli határozat, valamint a jogerős határozat ellen benyújtott keresetet elutasító, a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hozott határozat szintén azon az alapon utasította el, hogy a kérelmező nem felelt meg az új hozzájárulási feltételnek (ld. az ítélet 21-23. bekezdését). A kérelmező nem állította, hogy az új jogszabály hazai hatóságok általi értelmezése önkényes vagy nyilvánvalóan ésszerűtlen volt, és mi sem látunk okot ilyen következtetés levonására. Amint fentebb jeleztük, esetjogában a Bíróság következetesen azt állapította meg, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének alkalmazásában nem állítható jogos várakozás keletkezése akkor, ha a hazai jog helyes értelmezése és alkalmazása tekintetében vita van, és ha – mint a jelen ügyben is – a kérelmező beadványait a nemzeti bíróságok később elutasítják (ld. a fenti 10. bekezdést). Így abból a tényből, hogy a kérelmező kérelmei azon az alapon kerültek elutasításra, hogy a kérelmező nem felelt meg a rokkantsági ellátásokkal kapcsolatosan alkalmazandó jogszabályban foglalt egyik feltételnek, azt a következtetést kell levonni, hogy a kérelmező igényei az új jogszabály alapján nem rendelkeztek jogalappal, azaz az új jogszabály alapján a kérelmező nem rendelkezett „kikényszeríthető igény”-nyel.

36. A kérelmező azonban úgy érvel, hogy a korábbi magyar Alkotmány – ahogyan azt az Alkotmánybíróság értelmezte –, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. Egyezményére hivatkozó Európai Szociális Karta 12. Cikkének 2. bekezdése, valamint a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény alapján a kérelmező rokkantsági ellátásra volt jogosult.

37. Minket nem győzött meg a kérelmező azon érvelése, hogy a korábbi Alkotmány rendelkezéseit az Alkotmánybíróság úgy értelmezte, mint amelyek arra kötelezik az államot, hogy a megélhetési minimumot garantáló mértékű szociális ellátást biztosítson. Ezzel kapcsolatosan utalunk az Alkotmánybíróság 40/2012 (XII.6.) AB sz. határozatában foglalt érvelésre (ld. az ítélet 33. bekezdését), amely szerint lényeges változást jelent, hogy az Alaptörvény szociális biztonságról szóló XIX. cikke nem jogokról, hanem jellemzően állami kötelezettségekről és államcélokról rendelkezik. Továbbá, az Alkotmány 2011. június 6. óta kifejezetten feljogosította a törvényhozót arra, hogy az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően folyósított nyugellátást csökkentse, szociális ellátássá alakítsa, munkavégzésre való képesség esetén pedig megszüntesse. Az Alkotmánybíróság saját bevett esetjogára is hivatkozott, amely az állam megélhetési minimum biztosításával kapcsolatos kötelezettségét nem úgy értelmezte, mint amiből konkrétan meghatározott, közvetlenül kikényszeríthető jogok fakadnak. Ezért minket nem győzött meg a kérelmező azon érvelése, hogy az általa hivatkozott alkotmányos elvek a jogalkotó által végrehajtandó, kikényszeríthető jogot keletkeztettek.

38. Továbbá nem tudjuk elfogadni, hogy a hivatkozott nemzetközi jogi normák a kifogásolt magyar rokkantsági ellátások tekintetében kikényszeríthető jog alapjául szolgálnának. Magyarország az Európai Szociális Karta és a Módosított Európai Szociális Karta hivatkozott részeit nem ismerte el magára nézve kötelező erejűnek (ld. az ítélet 36. cikkét). S nem ratifikálta sem az Európai Szociális Biztonsági Kódexet, sem a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 102. sz. és 128. sz. Egyezményét (ld. az ítélet 38., 40. és 41. bekezdését): ilyen módon nem vállalta, hogy legalább csökkentett járadékot biztosít annak a védett személynek, aki az eshetőség felmerülését megelőzően ötéves járulékfizetési időszakot teljesített (ld. az ítélet 42. bekezdését). Továbbá, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény releváns rendelkezéseit (ld. az ítélet 39. bekezdését) Magyarország ugyan ratifikálta, de ezen rendelkezések semmilyen olyan konkrét kötelezettséget nem írnak elő, amely a kérelmezőt rokkantsági juttatásra jogosítaná.

39. A fenti megfontolásokból mi azt a következtetést vonjuk le, hogy a kérelmező igényei az azon időpontok szerinti hazai jog alapján, amely időpontokban a kérelmező rokkantsági ellátás iránti kérelmei elutasításra kerültek, nem rendelkeztek jogalappal. Ilyen módon a hazai jog alapján nem létezett olyan igény, amely az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkében védett vagyonelemnek lett volna tekinthető. Ezért véleményünk szerint a kérelmező az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben nem rendelkezett „jóság”-gal, és ezen cikk garanciái nem alkalmazandók a jelen ügyben.

40. Ezért mi helyt adnánk a Kormány kifogásának, amely szerint a panasz *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezménnyel és az ahhoz fűzött jegyzőkönyvekkel. Ezért az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét nem sérthették meg.

B. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

41. A kérelmező – első ízben a Nagykamarához 2015. szeptember 30-án benyújtott beadványában – azt kérte, hogy ha a Bíróság alkalmazhatatlannak találná az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkét, akkor vizsgálja meg külön, hogy egyetlen jövedelemforrásának a rokkantnyugdíj jogosultsági feltételeinek megváltoztatása miatti elvesztése sértette-e a számára az Egyezmény 8. cikkében biztosított magánélethez való jogot.

42. Mivel mi úgy találjuk, hogy az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke valójában nem alkalmazható, úgy véljük, hogy ki kell fejtenünk az Egyezmény 8. cikkére alapított panasszal kapcsolatos álláspontunkat.

43. A Bíróság esetjoga szerint az Egyezmény 43. cikke alapján a Nagykamara elé terjesztett „ügy” az a kérelem, amit a Bíróság elfogadhatóvá nyilvánított (ld. például *K. and T. v. Finland* [GC], no. 25702/94, § 141, ECHR 2001-VII, és *Blokhin v. Russia* [GC], no. 47152/06, § 91, ECHR 2016). A jelen ügyben azt a kérdést, hogy a kifogásolt határozat olyannak tekinthető-e, mint ami az Egyezmény 8. cikkének alkalmazásában nem tartotta tiszteletben a kérelmező magánélet tiszteletben tartásához való jogát, olyan kérdés, amit a kérelmet elfogadhatóvá nyilvánító határozat nem érintett, ezért ezt a kérdést külön panasznak kell tekinteni.

44. Ezért véleményünk szerint a Nagykamarának azt a következtetést kellett volna levonnia, hogy a 8. cikk alapján benyújtott panasz vizsgálatára nincs hatásköre (a megváltoztatandókat megváltoztatva ld. *Herrmann v. Germany* [GC], no. 9300/07, § 39, 26 June 2012, és *Pentikäinen v. Finland* [GC], no. 11882/10, § 81, ECHR 2015).

C. ZÁRÓ MEGJEGYZÉS

45. Véleményünket egy záró megjegyzéssel szeretnénk zárni. Teljes mértékben tisztában vagyunk a kérelmező nehéz helyzetével. A társadalombiztosítási rendszer megreformálásakor a kérelmező kiesett a társadalombiztosítás hálóján lévő lyukakon. Mi azonban úgy véljük, hogy a nehéz ügyek nem teremtenek jó jogot. Az ilyen ügyek nem szolgálhatnak indokul arra, hogy a Bíróságnak az Egyezményhez fűzött Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikke szerinti értelemben vett „javak” és „jogos várakozások” fogalmával kapcsolatos, hosszú ideje fennálló és jól körülhatárolt megközelítését megváltoztassuk.

NAGY BÉLÁNÉ KONTRA MAGYARORSZÁG ÍTÉLET